

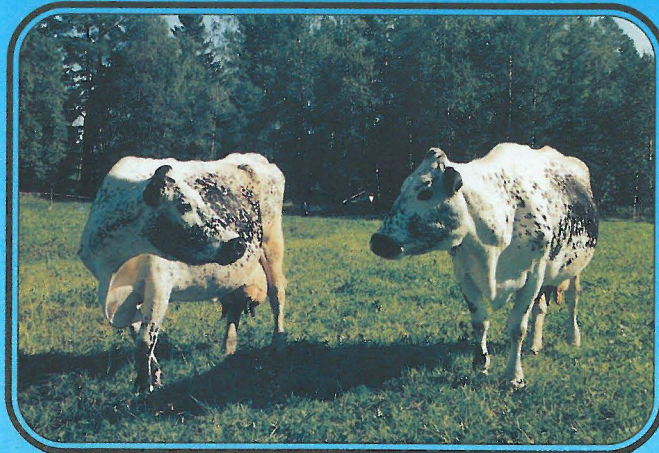
FJÄLLKON

B-POST

Föreningsbrev

Avs: Svensk Fjällrasavel
Larstorp, 590 33 Borensberg

Bilder från familjealbumet.....

Fjällkor på bete, en härlig sommarbild!
Foto: Helga Olsson

1 dag gammal 15 Silva. Mor är 10 Druva, far 6872 Vivalle.
Foto: Birgitta Karlsson

Fanny Bergman med fjällkon Snövit.
Foto: Ulrika Dotzky

128 Druva, F 30 Mysing. Hon är mor till semintjuren 739 Gute. Far till Gute är 70 Gull. Siv Gyllenhammar visar Druva på en utställning på Gotland i början av 1970-talet.
Foto: Patrik Gyllenhammar

Har Du några fina, trevliga, kanske ovanliga, kanske spännande bilder i Ditt fotoalbum som Du tror passar på den här sidan? Skicka i så fall in dem till oss! Du får dem tillbaka när vi använt dem!

Sänd in dem under adress:
Svensk Fjällrasavel, Larstorp,
590 33 Borensberg

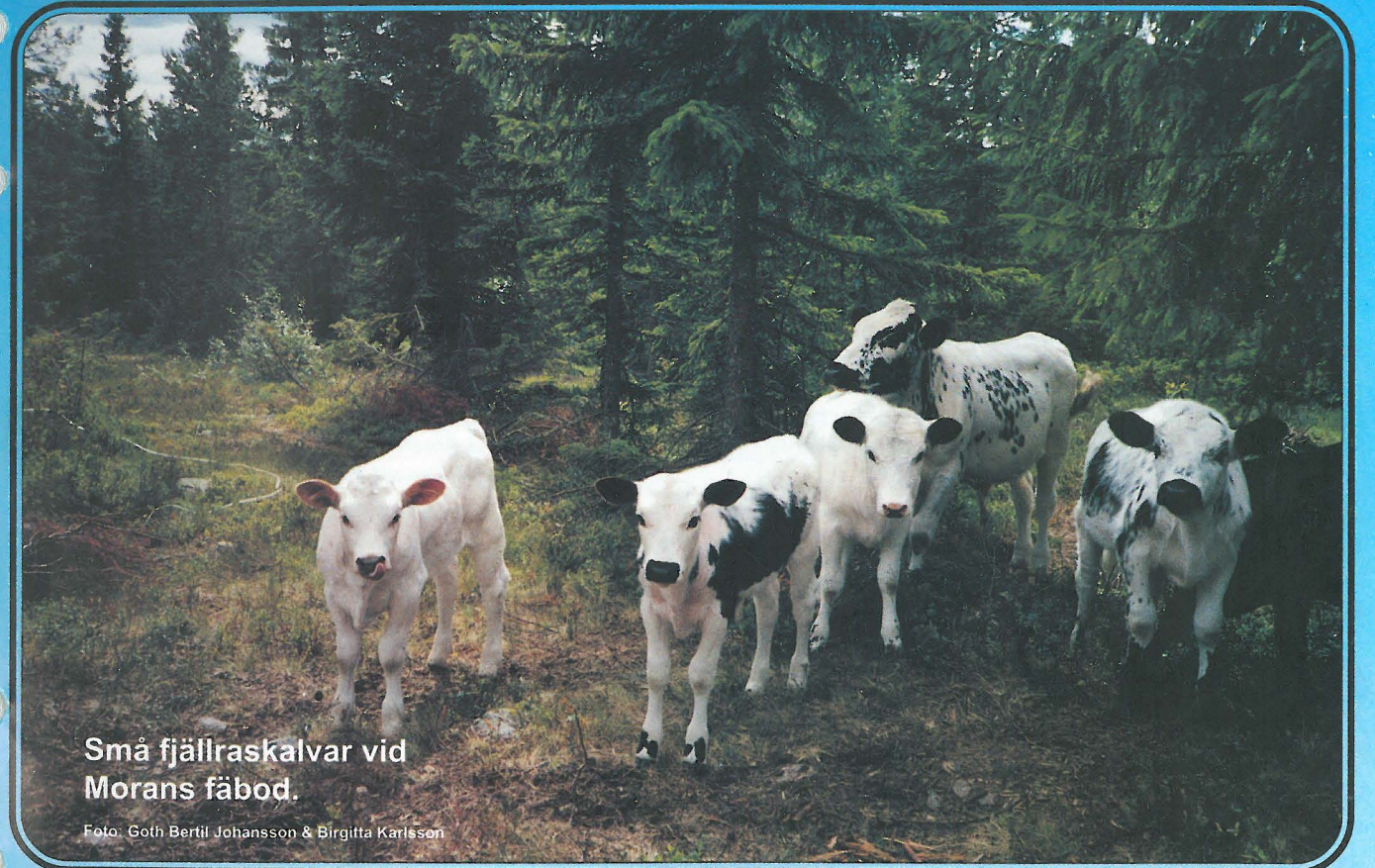
Till sist!

Ja, då har vi avverkat ännu ett intressant nummer av Fjällkon. Du som läst denna tidning och ännu inte är medlem är mycket välkommen att sätta in årsavgiften 200:- på pg 833 53 62-3 så får Du ett eget exemplar av Fjällkon nästa gång den kommer ut, vilket blir i slutet av juni!

FJÄLLKON

Svensk Fjällrasavels Tidskrift

2/97

Små fjällraskalvar vid Morans fåbod.
Foto: Göth Bertil Johansson & Birgitta Karlsson

**STYRELSENS
AKTIVITETER**
Sidan 3

**OM INTE OM
HADE VARIT!**
Sidan 10

**AVTALET KLART
MED FJÄLLTJURARNA**
Sidan 14

**STÄMMAN BLIR
I AUGUSTI!**
Sidan 9

**FÖDA UPP STUTAR
AV FJÄLLTJURAR?**
Sidan 13

**HISTORISKA
STN-IMPORTER**
Sidan 18

**Svensk
Fjällrasavel**

Svensk Fjällrasavel**Ordförande:**

Patrik Gyllenhammar, Ekeshogs Hejde,
620 20 Klintehamn. Tel 0498-243035.
Fax 0498-243003.

Vice ordförande:

Robert Nilsson, Övre Svartlå 515, 961 98
Boden. Tel 0928-401 06. Fax 0928-402 10.
OBS! Tel-tid vard 10-12!

Redaktion, expedition, kassa:

Lennart Rosén, Larstorp, 590 33 Borensberg.
Tel/Fax 0141-700 82.

**Redaktör & Ansvarig Utgivare för
tidningen Fjällkon:** Lennart Rosén.**Ledamöter:**

Göran Ceder, Gärde 50,
930 10 Lövånger. Tel/Fax 0913-210 35.

Sven Blomberg, Översåtra Box 656,
783 02 St.Skedvi. Tel/Fax 0225-401 40.

Joachim Gustavsson, Görshorva, V.Harg,
595 91 Mjölby. Tel/Fax 0142-250 42.

Lena Lindberg, Heden 4718,
780 64 Lima. Tel/Fax 0280-322 18.

Suppleanter:

Göran Lundström, Fjälbyn 252,
930 10 Lövånger. Tel 0913-300 40.

Anders Jonört, Flarken 3440,
910 45 Flarken.

Berit Runsten, Alsenviken 1234,
830 44 Nälden.

Revisorer:

Gerd Arnqvist, Hörsjö 452,
914 90 Nordmaling.
Margareta Holmgren, Ö.Rosinedal 15,
922 32 Vindeln.

Revisorssuppleanter:

Ann-Sofie Sångberg, Lökom 7578,
881 93 Sollefteå.

Tove Undin, Tøsseberg 473,
686 93 Sunne.

*

Avelsansvarig:

Robert Nilsson, Övre Svartlå 515, 961 98
Boden. Tel 0928-401 06, Fax 0928-402 10.
OBS! Tel-tid vard 10-12!

Förmedling av livdjur:

Joakim Gustavsson, Görshorva Västra Harg,
596 91 Mjölby. Tel/Fax 0142-250 42.

**Stambokföringsansvarig
av fjälldjur:**

Göran Lundström, Fjälbyn 252, 930 10
Lövånger. Tel 0913-300 40.

Äntligen en ny Fjällkon!

Hej igen alla fjällkovänner! Äntligen kommer ett nytt nummer av Fjällkon. Det förra numret som vi gjorde tillsammans med normmännen blev mycket uppskattat och det har bidragit till en ännu större medlemstillströmning i vår förening. Det är också trevligt att flera av de som i början kritiserade Svensk Fjällrasavels bildande nu har anslutit sig till oss, Ni är så välkomna! Jag tror att de allra flesta vid det här laget har insett att utan Svensk Fjällrasavels tillkomst så hade det gått snabbt utför med fjällkorna, men nu har trenden vänt vilket inte minst syns på vilka tjurar som används vid semineringar, det är de renrasiga fjälltjurarna som efterfrågas av den stora majoriteten fjällkoägare.

Vad kan Ni vänta Er framöver då? Jo, vår Tjurbok börjar bli färdig för att skickas ut till de som beställt denna (har Du inte gjort det så hör av Dig till expeditionen eller någon i styrelsen!). Arbetet med nästa nummer av Fjällkon som kommer ut i slutet av juni pågår redan, och vill Du ha med något i den tidningen så hör av Dig före den 15 maj!

Planeringen för årets stämma pågår, och på sidan 9 i denna tidning kan Du läsa mera om stämman. Vi hoppas givetvis att just Du kan medverka på stämman som kommer att bli mycket trevlig och givande. Stämman hålls torsdagen den 7 augusti till lördagen den 9 augusti i Östergötland. Förra året var vi ju i Dalarna och nästa år kommer den att hållas i norra Sverige. Vår målsättning är att variera valet av stämmoplats så att alla medlemmar ska ha möjlighet att åka.

Har Du några bekymmer, problem eller glädjeämnen så hör av Dig till mig på expeditionen eller till någon annan i styrelsen! Vi hör!

hälsar Er redaktör Lennart Rosén

**Nästa FJÄLLKON kommer i slutet av juni.
Manus & Annonser till den tidningen ska vara tidningen
tillhanda senast den 15 maj!**

Tidningen FJÄLLKON

* Tidningen utkommer med 5-6 nummer/år. Däremellan skickas aktuell information ut.

* Medlemskap tecknas genom att sätta in 200.- på postgiro 833 53 62-3.

* Annonsering med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes / Säljes" är gratis för medlemmar i Svensk Fjällrasavel.

* För övrig annonsering hänvisas till vår expedition tel/fax 0141-700 82, eller under ovan angiven adress.

* Samtliga artiklar i tidningen FJÄLLKON är författade av redaktionskommittén om ej annat anges.

* Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel utan är författarnas egna.

* Tidningen får i korta drag citeras om källan anges. Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560
© Svensk Fjällrasavel
Tryckeriet Erik Larsson 1997

Styrelsens aktiviteter!

Alltsedan arbetet med vår förening i slutet av 1995 började har vi endast upplevt en stark medvind. Det tycks som om allt gått oss väl i händerna. Samarbetet med Jordbruksverket och Världsnaturfonden har utvecklats positivt även om vi emellanåt nog upplevt byråkratin hos den förstnämnda som lite tungrodd och svårbegriplig.

Men med lite smidighet och förståelse för att byråkratin inte lever samma slags liv som vår övriga verksamhet har det mesta gått att lösa till ömsesidig belåtenhet. Och i dagsläget skall alla därtill berättigade ha fått sina EU-pengar för 1996 och förhoppningsvis även ha lämnat in ansökan för innevarande år.

MEDLEM I SHS

Som tidigare meddelats är vi nu fullvärdiga medlemmar i SHS (Svensk Husdjursskötsel), och vi utnyttjar så mycket vi kan tidskriften Husdjur för att få ut information om vår verksamhet. I SHS representeras vi av vår eminente sekreterare Lennart Rosén. Det är viktigt att vi finns med där så mycket som möjligt så att vi blir tagna på allvar. Annars kan det vara lätt att en liten förening som vår tappas bort i de stora sammanhangen.

MJÖLKKVOT TILL NYSTARTADE

Vi har under vintern uppvakttat jordbruksministern ifråga om särskild kvot för att hjälpa nya fjällkoägare att få komma igång med mjölkproduktion. Vi hoppas på en positiv särbehandling härvidlag. Intresse finns hos några av våra yngre medlemmar att få börja leverera mjölk och detta får inte stranda på en så trivial fråga som mjölkkvoten.

Tyvärr är den juridiska gången den att det måste till kompletterande direktiv från jordbruksdepartementet för att påverka reglerna för kvottilldelning. Jordbruksverket självt kan inte gå oss tillmötes.

PASTÖRISERA FÄBODMJÖLK

Men vår tillvaro består dessvärre inte av idel solsken. För många av våra medlemmar har tillvaron förmörkats av detta med nya bestämmelser angående mjölkproduktionen.

Den senaste galenskapen - men kanske inte den sista - är kravet på att fäbodbrukarna måste pastörisera sin mjölk om de vill sälja sina produkter av smör och ost till turister och andra. Sådant här kan få många av våra medlemmar att ledsna och ge upp. Och det innebär på sikt ett stort hot mot vårt avelsarbete.

ANVÄND FJÄLLRAS PÅ SRB & SLB

Till detta kommer de nya kraven på ladugårdarna att träda i kraft 1999 som bl.a. gäller måtten på båspallar. Men detta kan, hur konstigt det än kan låta, komma att spela oss i händerna!

Förhoppningsvis kan det finnas en och annan koägare som löser problemet som så att de byter ut de stora korna mot något mindre (alltså fjällkor) hellre än att riva och bygga om i ladugården.

Vi kanske borde propagera för att i år seminera de stora röda och svartvita korna med fjälltjur för att därigenom ha passande djur på plats när kontrollanterna dyker upp!? Tala gärna om för Era grannar och bekanta som har detta bekymmer att alternativet finns!

INGA MER FJÄLLTJURAR FRÅN SVENSK AVEL

Styrelsen arbetar aktivt med frågan om import av intressant tjursperma från Finland (PSK) och Norge (STN). Till dags dato har inkommit ett mycket generöst och lockande erbjudande från Finland som gäller tjuren Pelson Huurteinen, PSK S 14026. Vi gör vad vi kan för att genomföra projektet och senast i höst hoppas vi Ni ska ha en del att välja bland.

Det här är en viktig fråga för oss, inte minst av den anledningen att av vad som skrevs av SKB:s avelsledare i februari numret av Husdjur kan man dra den slutsatsen, att några fler tjurar av fjällras kommer inte att tagas fram av Svensk Avel. I varje fall inte av det slaget som intresserar oss.

Text: Patrik Gyllenhammar

AKTUELLA SEMINTJURAR

Nedanstående renrasiga fjälltjurar går att beställa för insemination. Av Svensk Avels tjurar ska alltid någon eller några av de nedan nämnda finnas tillgängliga på seminsektionerna.

1. Svensk Avels fjälltjurar:

791 Karat	F 717 Kare
6715 Lage	F 72 Lager
6718 Joar	F Jo-Moen
6724 Mikro	F 788 Misse
6728 Lazarus	F 72 Lager
6738 Mast	F 786 Maro
** 6758 Bula	F 943 Bass
** 6759 Bam	F 943 Bass
** 6763 Svartus	F 701 Svarting
** 6766 Karess	F 791 Karat
6768 Deger	F 38 Desing
6769 Delta	F 38 Desing
6775 Sigge	F 34 Lysing
6776 Lippo	F 46 Lester
6777 Makro	F 6724 Mikro
6780 Mise	F 6724 Mikro

(** = Kan vara slut på vissa sektioner)

Följande tjurar går att beställa men de kommer ej att släppas för allmän användning:

6742 Harg	F 729 Homa
6746 Hompest	F 940 Hompen
6748 Bör	F 743 Bisko

VID FRÅGOR OM AVEL!

Kontakta alltid Svensk Fjällrasavel:
Avelsansvarig: Robert Nilsson 0928-401 06
Ordförande: Patrik Gyllenhammar 0498-243035
Expedition, Lennart Rosén: 0141-700 82

2. Svensk Fjällrasavels fjälltjurar:

6 Snöstorm	(Kodnr 7-0595) F 701 Svarting
40 Pelle	(Kodnr 7-0596) F 6748 Bör
70 Rosen av Böle	(Kodnr 7-0597) F 733 Gandi
3 Peter	(Kodnr 7-0592) F 29 Ise
44 Fagerman	(Kodnr 7-0571) F 1 Holar
3 Dollar	(Kodnr 7-0577) F 940 Hompen
37 Eemeli	(Kodnr 7-0574) F Kuninkaan Poika
23 Svempa	(Kodnr 7-0576) F 67 Ringo
145 Tessar	(Kodnr 7-0542) F 148 Tess
156 Zonat	(Kodnr 7-0543) F 9 Zober
161 Smille	(Kodnr 7-0549) F 10 Smith
1 Hubert	(Kodnr 7-0552) F 6720 Jovial
21 Svartenlind	(Kodnr 7-0553) F 701 Svarting
157 Lirken	(Kodnr 7-0554) F 79 Nill
165 Leo	(Kodnr 7-0556) F 10 Smith
57 Hinder	(Kodnr 7-0561) F 155 Levi
181 Idear	(Kodnr 7-0563) F 38 Desing
177 Rusk	(Kodnr 7-0564) F 127 Snö-Solo
41 Duvolen	(Kodnr 7-0565) F 64 Griver
164 Lim	(Kodnr 7-0566) F 83 Rim
162 Linus	(Kodnr 7-0567) F 10 Smith
170 Snabbe	(Kodnr 7-0581) F 127 Snö-S
192 Snögubben	(Kodnr 7-0706) F 170 Snabbe
202 Vaccin	(Kodnr 7-0701) F 39 Dixon
32 Goding	(Kodnr 7-0707) F 733 Gandi
178 Terrin	(Kodnr 7-0598) F 145 Tessar
30 Herman	(Kodnr 7-0703) F 34 Lysing
2000 Maraton	(Kodnr 7-0704) F 710 Agaton
71 Dunkel	(Kodnr 7-0599) F 1 Holar

VÄRSTA TJURVAL !!

Det här är en lista över tjurar med SKB-stamboknummer som Du absolut ska undvika om Du vill avla mot renrasig fjällras. Nedanstående tjurar är de som för tillfället körs ut från seminsektionerna:

945 Bitt	6737 Örme
6701 Yxan	6740 Skatt
6711 Mirre	6755 Sobi
6708 Ylle	6761 Hire
6723 Majs	6767 Ymer
6731 Makt	6773 Yber
6733 Lönnå	6774 Midar
6734 Happe	6778 Ming
6735 Örjan	

Det finns flera bra fjällrasttjurar att få tag på och det ska Din seminsektion kunna ta fram åt Dig utan problem. Ring till dem och kolla att de har fjällrasttjurar hemma i god tid innan Du ska ha semineringen gjord. Om de inte har de tjurar som Du vill ha hemma så tala om för dem om vilka Du vill ha och var hjälpsam! Om Du själv är osäker på vilka tjurar som är renrasiga så hör av Dig till Robert Nilsson tel 0928-401 06, fax 0928-402 10, så hjälper han till om Du vill. För en sak ska vi komma ihåg, vi måste arbeta med seminörerna, inte mot dem!

SKB-TJURAR MED HORN

Då många medlemmar hör av sig till Svensk Fjällrasavel och undrar vilka SKB-tjurar som har haft eller har horn så passar vi här på att ta med dessa tjurar. Observera att vi tar med både gamla och aktuella tjurar:

730 Espnäs
931 Veman
942 Magi
949 Igor
3013 Nato
6710 Mickel
6711 Mirre
6733 Lönnå
6740 Skatt

EXPEDITIONEN STÄNGD!

Svensk Fjällrasavels expedition hålls stängd den 2-9 maj.

För brådskande ärenden hänvisas till övriga i styrelsen!

Namn	% Fjäll	% Rk	% SLB	% SJB	% Isl	Övrigt	Namn	% Fjäll	% Rk	% SLB	% SJB	% Isl	Övrigt
704 Kajax	50			50			948 Sigill	100					
705 Sol	100						949 Igor	37,5	62,5				
706 Tyring	100						950 Risto	87,5	12,5				
708 Bill	100					Kan ha finsk Rk	6701 Yxan	25	62,5		12,5		
709 Gulle	100						6702 Bazar	95,32		4,68			
710 Agaton	100						6703 Bingo	90,63		9,37			
711 Stag	50		50				6704 Kaviar	62,5	31,25		3,12		
712 Minto	75	25					6705 Yngve	50	50				
713 Smyg	100						6706 Milding	100					Västnorsk Rk
715 Rito	100						6707 Kalufs	59,38	25	15,62			
717 Kare	100						6708 Ylle	25	75				
721 Groll	100						6710 Mickel	84,38		15,62			
722 Laiso	50		50				6711 Mirre	50	37,5	9,37			3,12% SRB
723 Figer	100						6715 Lage	100					
724 Bergis	100						6718 Joar	96,88	3,12				
725 Ratho		100					6719 Röpan	100					Västnorsk Rk
726 Basker	100						6720 Jovial	100					
727 Drill	100						6722 Mal	75	25				
729 Homeros	100						6723 Majs	62,5	25	6,25	6,25		
730 Espnäs	50		50				6724 Mikro	87,5		12,5			
731 Morgan	75		25				6725 Mister	50	31,5	12,5			6,25% SRB
732 Lasso	50			50			6726 Milo	84,38		15,62			
733 Gandi	100						6727 Nestor	100					Mest svensk Rk
734 Tosse	50	50					6728 Lazarus	100					
736 Love	75	25					6729 Kron	100					Östnorsk Rk
737 Drutten	50	50					6730 Mulle	81,25		18,75			
738 Pigg	50		50				6731 Makt	65,62	25	9,37			
739 Gute	100						6732 Snäpp	96,88	3,12				
740 Ingo	75	25					6733 Lönnå	34,38	50	15,62			
741 Finell	75		25				6734 Happe	50	37,25	12,5			
742 Prim	62,75		37,25				6735 Örjan	50	50				
743 Bisko	100						6737 Örme	50	25	25			Trol. < 50% fjäll
745 Macke	50	50					6738 Mast	96,88	3,12				50% sv / 50%vn
746 Florett	50			50			6739 Mild	100					
747 Skön	50	50					6740 Skatt	35,1	12,5	52,4			
748 Isak	50		50				6741 Hall	43,75	25	6,25			25%
749 Kajak	100						6742 Harg	100					
780 Rune	100						6744 Vilmer	21,87	28,13				50%
781 Sigarr	100						6745 Rimbo	100					
782 Svarten	100						6746 Hompest	93,75	6,25				
783 Kalott	50	50					6748 Bör	95,32		4,68			
784 Biljett	87,5		12,5				6749 Risk	96,88	3,12				
785 Solist	87,5		12,5				6750 Vigg	28,13	12,5	9,37			50%
786 Maro	100						6751 Igge	41,35	56,25	2,4			
787 Slösig	87,5		12,5				6752 Katar	100					
788 Misse	87,5		12,5				6753 Bistro	93,75	6,25				
790 Figge	100						6755 Sobi	34,38	12,5	3,12			50%
791 Karat	100						6758 Bula	96,88	3,12				
792 Findus	87,5		12,5				6761 Hire	77,15	6,25	16,6			
793 Figaro	90,63		6,25			3,12 % SRB	6763 Svartus	96,88	3,12				
794 Tolle	25	75					6765 Homa	92,19	6,25	1,56			
795 Rask	50	50					6766 Karess	100					
796 Han	50	50					6767 Ymer	46,88	46,87	6,25			
797 Esping	75		25				6768 Deger	93,75		6,25			
798 Semson	50		37,5	12,5			6769 Delta	100					
799 Öre	50	50					6773 Yber	46,88	50	3,12			
930 Remi	37,5	50	12,5				6774 Midar	78,13	12,5	9,37			
931 Veman	28,13	6,25	53,12	12,5			6775 Sigge	100					
932 Yster	25	50	12,5	12,5			6776 Lippo	100					
933 Kam	100						6777 Makro	93,75		6,25			
934 Östen	37,5	50	12,5				6778 Ming	76,51	20,37	3,12			
935 Mabo	50	50					6780 Mise	93,75		6,25			
936 Ömse	37,5	62,5					6781 Malm	78,89	20,31		0,8		
937 Balett	87,5		12,5				6782 Enni	28,13	70,31	1,56			
938 Ricko	100						6783 Masir	64,09	28,11	4,68	3,12		
940 Hompen	87,5	12,5											
942 Magi	37,5	50	6,25			6,25% SRB							
943 Bass	93,75	6,25											
945 Bitt	62,5	25	6,25	6,25									
946 Hopp	98,44			1,56									
947 Frippo	100												Västnorsk Rk

OBS! Var observant vid seminering av Dina djur. Kolla alltid upp vad Din husdjursförening har för tjurar hemma då Du beställer seminering!

FJÄLLKON

Säljes

1 Avelstjur, fjällras
* 951230. F 6758 Bula, MF 6732 Snäpp.
För leverans i maj. Leukos- & BVD-fri.
Tel 0248-405 33, Mikael.

1 Amko, ren fjäll
Kalvat 961122, kalv vid sidan.
Leukos- & BVD-fri.
Tel 0431-44 11 20, Boris Karlsson.

Tvillingtjurar efter 6715 Lage
*970129.
Tel 0171-41 70 47, Asta Johansson.

Dräktiga kvigor
2 st värkalvande (maj)
2 st höstkalvande (okt)
Tel 0687-320 52 eller
070-580 90 36, Urban Handler.

5 st tjurar
Fjäll och SKB, ca 1 år gamla.
0370-720 15, Ture Svensson.

2 st Fjällkor + kvigor
Korna födda 1991. Kvigorna födda
sommaren 1995 respektive 1996.
Tel 0523-535 04, Anders eller Sylvia

Ungdjur av fjällras
2 st dräktiga kvigor, 2 st semineringssfärdiga
samt 2 st yngre och 1 tjurkalv.
Samtliga med intressant härstamning
lämpliga till mjölkbesättning.
Tel 0570-404 33, Per-Anders Andersson.

1 tjukalv av fjällras
* 970313. F 6765 Homa. MF 791 Karat.
Leukos- & BVD-fri.
Tel 0623-103 96, Ingrid Agerberg.

1 tjurkalv av fjällras
*970220. F 170 Snabbe. MF 6742 Harg.
Leukos- & BVD-fri.
Tel 033-26 04 68, Tomas Hägmark.

1 Fjälltjur * 9/1 -96
Far: 6715 Lage. Morfar: 943 Bass
Tel 018-397161, 397135,
Anders Söderberg

HÄSTARI

Shetlandsstön: En 8-åring, riden & körd,
dräktig, samt en 3-årig minishettis, inridning
påbörjad, dräktig.
Welsh-Mountain, valack, 3 år, bra steg, fux,
lämplig ungdomsridhäst.
Polskt halvblod, sto, 2 år.
Hingstfö, 1 år, snäll ponny. Modern är
Welsh Mountain, pappan korsning.
Tel 0141-700 84, Sophie Rosén

Platssökande

Lärling
Jag är en djurskötarinresserad kille på 34 år
som vill komma till en mjölkgård eller hästgård
och få lära mig djurskötsel och arbete m.m. År
Ni intresserade så hör av Er till mig!
Hans-Erik Thomas, tel 040-918071.

Köpes

Amkor & Betäckningstjur av fjällras
Korna ska gå som amkor, det får gärna vara
äldre kor. De ska vara leukos- & BVD-fria.
Tel 0157-922 30, Jens-Christer Lassen

Fjällkviga
Högst 1 år gammal, bidragsberättigad.
Tel 0157- 214 23, Gunnar Jarl.

Fjällkor & Kvigor
och även några tjurar, allt av intresse!
Tel 0372-403 89, Ola Johansson.

2 st fjällkvigor (ej dräktiga)
Tel 0660-260 64, Susanne Sjölund.

Kvigkalv av fjällras
Tel 0290-441 81, Lena Homstedt.

Två tjurkalvar, fjällras
Tel 011-33 21 68, Mikael Follerstedt.

Liten loksele
passande för tjur av storlek ponny.
Tel 0565-921 86, Tove Undin.

Höstkalvande kvigor av fjällras
gärna Krav-godkända.
Tel 0498-243100, Hanna Engström

Säljes

1 st dräktig SKB-kviga
som bör kalva i maj
Tel 0320-633 96, Tomas Gunnarsson

Senaste nytt från Livdjurs- förmedlaren

Äntligen går vi mot allt ljusare och
varmare tider, våren övergår i som-
mar. "Köp- & Sälj" rapporteras till mig
i jämn ström. Även icke medlemmar
ringer till mig och vill köpa och vi
hoppas att även de vill bli medlem-
mar i vår förening (Förutsättningen
för gratis annonsering i Fjällkon är ju
att man är medlem i Svensk Fjällras-
avel).

Sedan skulle jag vilja upplysa Er som
ska sälja djur som BVD-fria att ett
prov måste ha tagits inom 3 måna-
der före försäljningsdatumet för att
det ska kunna kallas BVD-fri. Det
spelar alltså ingen roll om man är
BVD-friförklarad!

Är man fri och får in smitta kan det
bli förödande konsekvenser av det.
Detta är en upplysning i all välme-
ning.

Nu åter till försäljningen: Ni ska veta
att Ni alltid är välkomna att ringa när
Ni vill. Talar Ni in något meddelande
på min telefonsvarare så ringer jag
upp så fort jag kan. Hör Ni inget på
ett dygn så försök igen för antingen
har jag ringt utan att få svar eller så
kanske jag inte har hört vad Ni har
för telefonnummer (Det har hänt
några gånger att jag inte har kunnat
ringa för att meddelandet varit otyd-
ligt).

Jag vill samtidigt uppmana Er alla att
ange Ert telefonnummer på inbetal-
ningskortet för medlemsavgiften för
då kan jag bara titta i medlemslistan
om det skulle vara några frågetecken.
Ni behöver inte vara oroliga för att
lämna ut detta för det är bara vi i sty-
relsen som har tillgång till denna upp-
gift.

Jag vill också hälsa Er välkomna till
stämman här i Östergötland den 7-9
augusti. Vi syns då!

Vänliga hälsningar: Joachim Gustabsson

FJÄLLKON

VINTERTRÄFF I DALARNA

Den 11 januari var det dags för vår årliga vinterträff, denna gång hos undertecknad. Ett tiotal medlemmar hade mött upp. Under tiden vi åt kaffe och smörgås redogjorde Sven och Lena för de tjurar som spermasamlades på Alebäck senast. Vi gick även igenom tillgängliga tjurar från Svensk Avel som är godkända fjälltjurar.

Efter allmän diskussion gick vi ut i ladugården och tittade på kossorna. Sedan for vi en mil norrut till Eva Martinsson och tittade på hennes fjällkor, ungdjur och getter. Eftersom alla hade en bit att åka hit så blev det bråttom för att hinna hem till kvällsmjölknigen. Men det är alltid roligt att träffas och prata fjällkor. Nästa gång vi träffas är det förhoppningsvis sommar!

Text: Lena Lindberg

Städerskan till bankdirektören:
- Jo, säg bankdirektören, jag skulle inte kunna få en nyckel till kassavalvet? Det är så obekvämt att ta upp låset med en hårklämma varje gång jag ska in där och städa!

Dalarnas lokalavdelning kallar till årsmöte!

Måndagen den 2 juni kl 11.30 hos Sven Blomberg,
St Skedvi. Det blir årsmötesförhandlingar och annat
som vi vill ta upp samt kaffe och gårdsbesök.

Alla varmt välkomna!

Östergötland/Västergötland med omnejd

Träffen den 15 mars i lokalavdelningen Östergötland, Västergötland med omnejd samlade en trogen skara fjällko-intresserade medlemmar i Gökhems Bygdegård utanför Falköping. Förutom koprat och studiebesök så beslutade vi att arbeta utan styrelse i avdelningen och istället ha en sammankallande kontaktperson då det är aktuellt med träffar, studiebesök och andra trevliga evenemang. Till kontaktperson utsågs enhälligt Birgitta Karlsson, Tidaholm som Du kan kontakta på tel 0502-450 64 i aktuella frågor och spörsmål som gäller lokalavdelningen!

Beställ dekaler om fjällkor!

Vi har nu tryckt upp ett antal dekaler med nedanstående text lämpliga att sätta på bilen, ladugårdsdörren eller andra lämpliga platser. Kostnaden är 20 kronor/styck vilket bifogas i frimärken eller kontanter i en skriftlig beställning till vår expedition under adress Svensk Fjällrasavel, Larstorp, 590 33 Borensberg.

Samtidigt vill vi ha in förslag på andra fyndiga texter som vi kan trycka upp nya dekaler med senare i sommar!

Dekal 1:

FJÄLLKON
-värd att satsa på!

Dekal 2:

FJÄLLKON
-inte störst men bäst och vackrast!

Tanklös framtid?

GÖRA OST - ETT HANTVERK

Jag tror vi alla borde vara lite mer stolta över den hantverkstradition vi har idag vad beträffar förädling av mjölkprodukter. Det är ett lättträknat antal djurägare som själva klarar av att förädla den mjölk som de producerar till ost, ostkaka, keso, fil, mese, smör och andra godsaker.

De allra flesta skickar iväg sin mjölk till mejeriet utan att tänka på att därmed skickar man också iväg kunskapen att tillverka produkter av mjölk. Ju yngre människogenerationerna är desto sämre är kunskapen om denna gamla förädlingstradition.

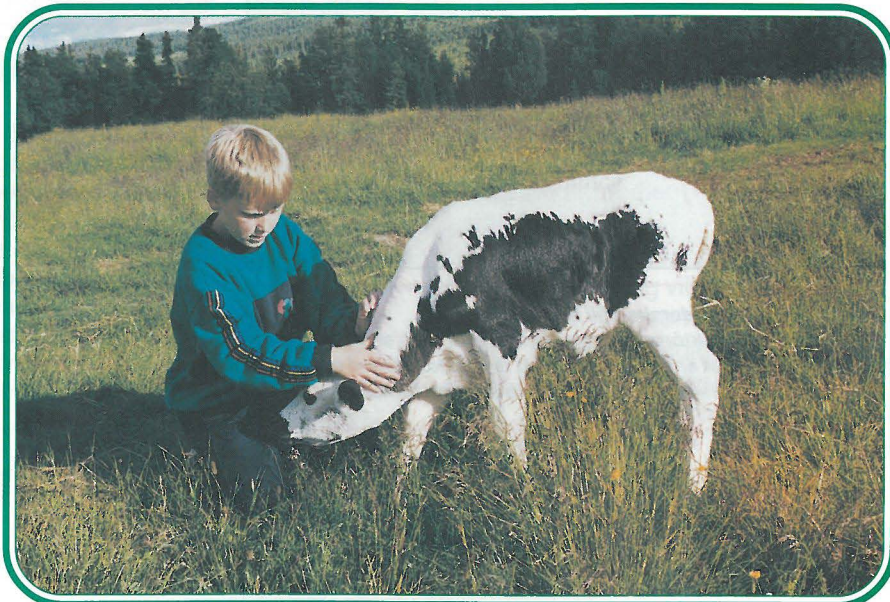
Kunskaper som inte vårdas, bibehålles och "går i arv" blir en glömd kunskap som vi i detta fall överlåter till datoriserade stormejerier utan känsla för finess och kvalitet.

KÖP FÄRDIGLAGAT

Ser vi t.ex. på konsten och kunskapen att tillreda kött så är det likadant där. "Stadsbor" står inte och rullar sina köttbullar själva längre, utan de köper "Mamma Scans" färdiglagade. De kan inte tillreda en så enkel sak som en vanlig nöststek, utan de köper istället steken som uppskivade bifvar som hårdstekes i stekpannan eller grillas svarta på sommarens utegrill.

Hur många bakar sitt eget bröd idag? Inte särskilt många. Det är ju enklare att köpa en limpa i affären utan att tänka på att för samma summa pengar så kan man baka fyra mycket godare limpor hemma.

Mat är ju en av de viktigaste hållpunkterna för alla människor. Mat ska

Vem lär våra barn och barnbarn den ädla konsten att förädla mjölken som korna producerar? Foto: Halvar Blegen

vara etiskt riktigt producerad och förädlad, men ändå överlåter vi alltmer till industrin att tillreda den åt oss. Vi som bor på landsbygden har ett stort ansvar att föra vidare vår gamla svenska mattradition till våra barn, barnbarn, vänner, bekanta och stadsbor.

Ett samhälle där endast ett fåtal besitter specifika kunskaper är alltid riskfyllt, men tyvärr går vi ju mot en allt större specialisering där varje enstaka individ vet mycket om lite, när det istället borde vara tvärtom. Men detta är en naturlig följd av dagens alla olika specialinriktade yrken.

En lantbrukare är en mycket unik överlevnadskonstnär som alltid klarar sig. Vi måste besitta många olika kunskaper för att kunna driva en gård, men det klarar vi, många gånger tack vare vårt arv och att vi växt upp på en gård. Vad vi dock inte har ärvt är all denna pappersexercis som dagens

lantbruk för med sig. Men vem är det är det som hittat på detta åt oss? Jo, det är "stadsborna", ett släkte som är fenomenalt på att hitta på många onödiga jobb.

Att vara lantbrukare och djurägare är idag ingen dans på rosor. Det är hårda ekonomiska krav på alla och envar. Lönsamheten är inte något att skryta med, men ändå håller vi på, därför att vi tror på en framtid med djurhållning, en framtid med en levande landsbygd.

Förr så arbetade de allra flesta med sina gårdar och skötte dem och förberedde dem på så sätt att deras barn en dag kunde ta över driften. Alla tänkte framåt, på nästa generation.

Idag är detta förfaringssätt osäkert på många håll. En del har inga arvtagare, och andra har sett sina barn försvinna till städernas lockande arbeten. Hur ska vi förbereda för nästa generation att ta över gården? Skriv till Fjällkon och ge Din åsikt!

Välkommen till Svensk Fjällrasavels STÄMMA -97!

Vi hälsar Dig härmed varmt välkommen till Svensk Fjällrasavels årsstämma 1997! I år ska vi vara i Östergötland från torsdag till lördag den 7-9 augusti. Vi lovar att det kommer bli några trevliga dagar tillsammans där fjällkoprat och stämmoförhandlingar varvas med gårdsbesök, underhållning, tävlingar och annat trevligt som passar både män, kvinnor, barn och fjällkoentusiaster! Givetvis är stämman öppen för alla människor som har ett intresse för fjällkornas väl och ve. Vi har tänkt oss programmet för de tre dagarna enligt nedan;

Program Stämma -97:

Torsdag 7 augusti:

16-18 Inkvartering & välkomstkaffe.
19-?? Grillafton & Underhållning vid strandkanten (Vid önskat väder är vi inomhus).

Fredag 8 augusti:

7-9 Frukost.
10 Bussresa till Gårdsbesök hos Joachim Gustavsson för att titta på hans 35-korsbesättning. Lunch i hagen eller på logen hos familjen Gustavsson.
14 Åter till Sätrevallen för gemytlig samvaro och fjällko-diskussioner.
16 Avbrott för kaffe m.m.
17 Föredrag om fjällkor & avelsfrågor.
19-?? Middag & Underhållning.

Frågor & Uppllysningar besvaras av Lennart Rosén på tel/fax 0141-700 82 eller Joachim Gustavsson på tel/fax 0142-250 42.

Lördag 9 augusti:

7-9 Frukost.
10 Stämmoförhandlingar.
11 Avbrott för kaffe m tillbehör.
12.30 Lunch.
13.30 Fortsatta stämmoförhandlingar.
14.30 Kaffe & Avslutning.

För att alla ska hinna prata med varandra så har vi medvetet lagt upp programmet så att vi har gott om tid för detta samt för att stämman ska bli ett par sköna semesterdagar tillsammans!

Lägesrapport:

Vi håller stämman samt bor på det vackra Sätrevallens kursgård och friluftssanläggning ett par mil sydost om Linköping mitt i Östergötland (vägbeskrivning får Du när Du anmält Dig). Vi bor i mindre stugor eller i dubbel/enkelrum i en större byggnad. Vid Sätrevallen finns badplats, bastu, minigolf, vandringsleder, en mindre campingplats m.m. Kostnaden är human. Varje vuxen betalar endast 725 kronor för två övernattningsar och all mat. Ev. medföljande barn under 12 år betalar 300 kronor. (Sänglinne finnes!).

Anmälan till Svensk Fjällrasavels Stämma -97 den 7-9 augusti:

Namn: _____

Antal vuxna: _____ Antal barn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

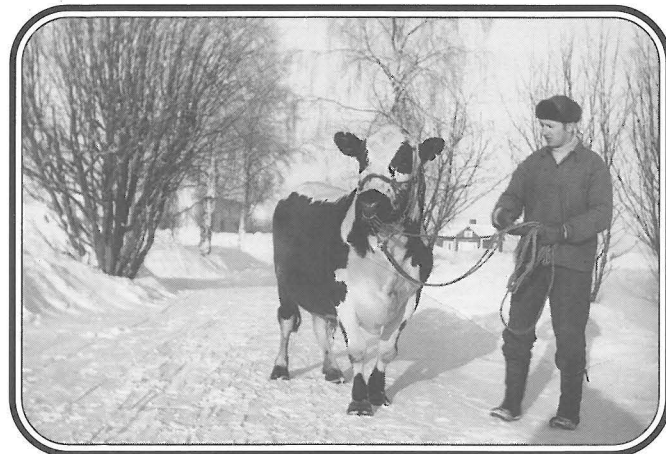
Telefon: _____

Önskemål (T.ex. hämtning vid tåg, flyg, boendeönskemål m.m.): _____

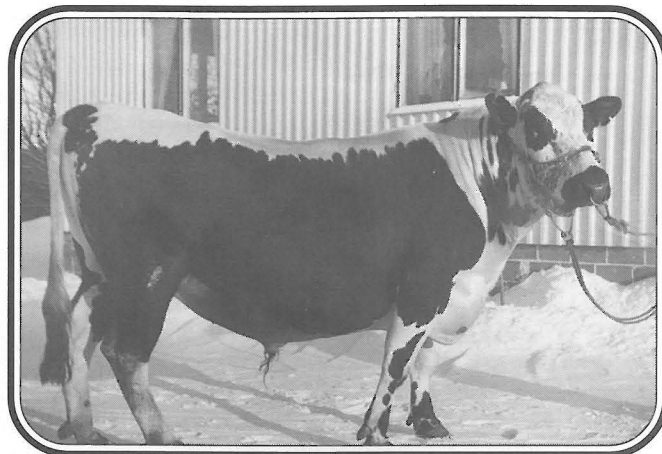
(Om Du inte vill klippa sönder tidningen så går det givetvis bra att skriva en egen lapp eller anmäla per telefon!)

Insändes till Svensk Fjällrasavel
Larstorp, 590 33 Borensberg
SENAST 970630!

Om inte OM hade varit!

Fjällturen 61 Suse på vinterpromenad. Far till Suse är 137 Tell, vilken tillhör 35 Torpe-familjen i grupp 3.

61 Suse poserar framför mangårdsbyggnaden. Suse var en oerhört snäll bytjur i Brändön på 1960-talet och under högsäsong kunde det bli upp emot 5 språng om dagen!

EN GENETISKT VÄRDEFULL TJUR

När jag för fyra år sedan fick i uppdrag att skissa på ett gruppavelssystem för fjällrasen så var det första jag började med att noggrant kolla upp härstamningen på de tjurar som det fanns fryst sperma efter.

Rätt snart fick jag klart för mig att en av de tjurar som avvek mest härstammingsmässigt sett mot de övriga var 46 Lester och då främst genom fadern 58 Sven som var väldigt obeskäddad med de övriga tjurarna.

46 Lester blev en prioriterad tjur att få fram söner efter (6776 Lippo är resultatet av de ansträngningarna). Vi visste inte då att det fanns fryst sperma efter 58 Sven och stor blev glädjen när det 1994 uppdagades att så var fallet.

58 Sven är utan att överdriva en av de genetiskt sett mest värdefulla tjurarna som finns fryst. När jag ungefär samtidigt av den gode vännen Signar Isaksson i Brändön fick höra att han en gång i det tidiga 1960-talet blivit erbjuden att köpa denne 58 Sven men avstått, så måste jag få berätta denna historia;

EN FJÄLLRASENS FÖRESPRÅKARE

I byn Brändön utanför Luleå bor Signar Isaksson, en av fjällrasens förespråkare och vårdare. Genom åren har jag lärt

känna många fjällkovänner runt om i landet, alltid med något undantag så är det väldigt trevliga bekantskaper.

Signar är just en sådan som i positiv bemärkelse är en representant för den gamla stammens fjällkobonde.

Han är en engagerad kooperatör som driver sitt välskötta föräldrahem "Mårtis" med hjälp av familjen. Det som är lite speciellt med Signar är att han jämsides med jordbruket på 11 hektar och de 6 korna har jobbat som stuvare i Luleå hamn i drygt 40 år.

MORGONEN BÖRJAR KL 3.15!

Alla som är bekanta med stuveriarbetare vet att det innebär tidiga morgnar för att hinna till jobbet i tid. Signar går följdaktligen upp klockan 3.15 för att hinna ta hand om djuren. Det tyder enligt mitt förmenande på ett stort mått av djurintresse, många skulle nog hellre ha sålt korna för att få sova längre.

Signar har alltid haft ett stort djurintresse och av nyfikenhet provade han redan i början av 1950-talet SRB-rasen och några år senare även SJB-rasen jämte gårdens gamla stam av fjällkor.

Bland de sista nyförvärven var en dräktig fjällraskviga från en av Norrbottens

finaste fjällrasbesättningar, nämligen Helmer Strandbergs i Bensbyn. Det förvärvet föll i god jord och idag består besättningen nästan enbart av djur från den linjen.

Alla SRB och SJB har försvunnit av sig själva och sedan flera år avlar Signar enbart med rena fjällrastjurar. Signar har aldrig varit med i kokontrollen, men han har noggrant vägt mjölken från alla kor en gång i månaden alltsedan 1960-talet.

BYTJUR I BRÄNDÖN

I Brändön hade man inte tjurförening utan Signars far Hubert höll bytjur som de andra bönderna köpte tjänsterna av. Ibland höll även någon av de andra bönderna tjur men det blev bara korta mellanspel.

På bilderna ovan syns en av de sista av dessa bytjurar, 61 Suse efter den kände tjuren 137 Tell. Suse köptes från Grans lantmannaskola.

61 Suse blev en speciell tjur för Signar. Han var oerhört snäll och bra på att tjänstgöra. Första betäckningen klarade han av vid 9 månaders ålder och på ett år kunde det bli upp emot 125 betäckningar. Säsongen var koncentrerad och ibland hände det att det blev 5 språng om dagen.

Suse hade en enda egenhet och det

gällde SRB-kor. Den första SRB-kon han skulle betäcka stod inte still utan hon for från sida till sida och det gjorde att Suse efter det aldrig hoppade om de inte stod stilla efter den inledande flirten. Men detta gällde bara SRB-kor!

Efter fullbordad tjänstgöring brukade Signar springa två varv runt ladugården med Suse, men i takt med ökande storlek fick den rutinen upphöra, vilket gjorde Suse en aning misslynt ett tag.

Signar berättade att Suse försökte knuffa igång honom för vändan runt ladugården men när den inte blev av så fogade han sig.

Suse gick inte till slakt förrän vid drygt 5 års ålder och då slaktbilen kom fick inte chauffören komma upp i båset, utan Signars mor fick sätta fast tjuren och leda upp honom på bilen. Slaktvikten var 341 kg.

SUSE KOMMER TILL BRÄNDÖN

Man skulle kunna säga att Suse blev speciell även för fjällrasaveln, hur då? Jo, häng med i den här historien så ska Du se att det klarnar;

Vintern 1959-60 gick Signar på Grans lantmannaskola. Där hade man en fjällrasbesättning på ca 12 kor. Där fanns 2 kor som hölls för att vara bättre än de andra och de var 3 Svana och 27 Susa.

3 Svana hade högre produktion men en sak var iögonfallande på henne, en framspene var längre än de andra spenarna.

27 Susa mjölkade något mindre men hade inga exetriöra fel. Signar fattade tycke för 27 Susa och eftersom det i ladugården på skolan fanns en liten tjurkalv efter Susa och man skulle skaffa en ny tjur till Brändön så avtalade Signar med personal på skolan om att få köpa denna kalv. Det skulle gå för sig menade man och allt var frid och fröjd trodde Signar.

Men men, efter att ha varit hemma över helgen så återvänder Signar till skolan för att finna att den kommande avels-tjuren var borta.

Den hade blivit såld till en tjuruppfödare i grannbyn trots löftet. Besvikelsen var stor men vad göra? Då kom rektorn med ett medlingsförslag; "- Köp kalven efter 3 Svana istället, det är ju en bättre ko!".

Men Signar hade nu klart för sig att det var 27 Susa som var hans favorit och

han ville inte alls ha någon Svana-kalv. Dessutom tyckte Signar att kalven ifråga var svår att få kontakt med och inte alls gick att jämföra med Susas kalv.

Men eftersom Susa åter var dräktig blev kompromissen den att Signar skulle få den första tjing på nästa kalv om det blev en tjurkalv. Den kalven som föddes på våren 1961 var nyss nämnde 61 Suse, men vad har det att göra med fjällrasen av idag?

58 SVEN BLEV TILL

Jo, 3 Svanas kalv, den som Signar ratade, blev senare döpt till 58 Sven och såld till semin och därmed kom en helt unik tjurlinje att leva vidare.

Namnet Sven fick han efter en av de anställda på skolan som var en erkänd fruntimmerskarl och man tänkte att det skulle vara ett passande namn på en semintjur.

58 Svens far var 414 Ville, SKB 4380, som kom från Tornedalens lantmannaskola Vojakkala och tjänstgjorde senare på försöksstationen i Öjebyn, granne med Grans lantmannaskola.

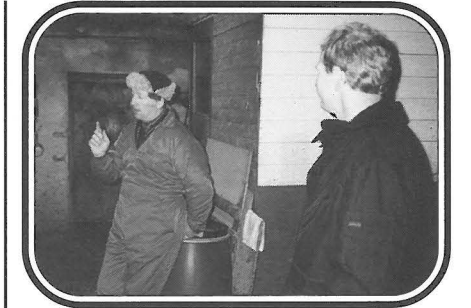
Sven och Ville förde arvet vidare från en idag närmast helt obeskäddad tjurlinje som går tillbaka till 1930-talsmatadoren Zaren, R 3056. Ingen av tjurarna i leden mellan Zaren och Sven förekommer heller på någon av de andra tjurfamiljernas möderna varför vi här kan tala om verkligt unika gener.

58 SVEN KUNDE SLUTAT I BRÄNDÖN

Om inte OM hade varit och Signar fattat så starkt tycke för Susa så hade med all sannolikhet den unika tjuren 58 Sven slutat i Brändön i mitten på 1960-talet och därmed för alltid varit förlorad för seminaveln.

Den här berättelsen gör ju att man ser hur mycket slumpen är inblandad i det till synes noggrant planerade avelsarbetet. Det är inte bara den självklara slumpen när befruktningen sker i kon utan efteråt är det mycket som kan hända som inte är planerat, men det är sällan man får reda på det som i detta fall.

Det är alltid intressant att prata med en kogubbe som Signar och det går alltid att snappa upp någon klokskap och lära sig något nytt. Det som också ofta ka-

Två kogubbar i samspråk! Signar Isaksson t.v. och Göran Ceder t.h.

raktäriserar denna "typ" av bönder är den goda djuruorsorgen och den noggranna skötseln. Djuren är alltid individer och får individuell omsorg. Det är någonting som vi alla kan ta intryck av och bära med oss i vardagen.

Heder åt sådana bönder och heder åt Signar och Suse som räddade en unik tjurlinje åt seminaveln även om de inte visste om det!

Text: Robert Nilsson

UNDERSÖKNING AV SLÄKTSKAPEN MELLAN NORDISKA KORASER PÅGÅR

Ett nordiskt samarbetsprojekt har inletts på initiativ av Nordiska Genbanken för Husdjur (NGH) vilket går ut på att kartlägga släktskapen mellan de nordiska koraserna.

Ett 40-tal blodprover från varje koras av fjällko, rödkulla, SRB och SLB har samlats in och analyseras. Därefter ska utvärdering ske och resultaten förväntas komma i slutet av detta år.

Analysen går ut på att på DNA-nivå analysera en viss gen som varje individ är bärare av. Skillnaderna i frekvenser i dessa gener kan sedan analyseras vilket gör det möjligt att avgöra graden av likhet eller olikhet mellan de olika populationerna.

Huruvida denna analys kommer att vara pålitlig är svårt att säga, men det är i alla fall ett försök att utröna viss del av släktskapen.

VI ÄR MYCKET GLADA!

Vi som jobbar inom Svensk Fjällrasavel är mycket glada för den fortsatt stora medlemstillströmningen i föreningen. Varje dag får vi nya medlemmar som uttrycker sin glädje över att vi bildats, och de som varit medlemmar sedan starten visar också på olika trevliga sätt sin uppskattning. Tack till Er alla för Ert stöd!

hälsar styrelsen

Rapport från kommittén för FJÄLLNÄRA DJUR

RAPPORTERA IN VILKA DJUR NI HARI!

Om Ni vet att Ni har djur som inte är anmälda till det register jag för, tag då kontakt med mig. Vad jag vill veta är djurets identitetsnummer, födelsedatum, kön, mor och far. Sedan kan jag följa härstamningen bakåt med hjälp av de uppgifter som finns. Meddela också ägarbyte och alla kalvningar.

I det register som finns på de fjällnära djuren skriver jag ner härstamning, ägare, kalvningar m.m. och sätter även dit ett fotografi. Om någon vet att jag inte har ett foto här på Era djur så vore jag tacksam om Ni kan skicka det. Foto är bra som identifikation och kan vara intressant att ha i framtiden. Fotot bör vara taget på djur som är åtminstone 1 år gamla, alltså inte på småkalvar.

Hör av Er till Birgitta Karlsson,
Smedjebo, Härja, 522 91 Tidaholm.
Tel 0502-450 64!

EN NY FJÄLLNÄRA TJUR ÄR SPERMASAMLAD

Vecka 48 1996 samlades sperma efter fjälltjur på Alebäckes stuteri i Västergötland. Där fanns även en fjällnära tjur med som heter Hjärter, Sv.Fj. 20010. Han är född hos Eva och Birger Persson i Storuman den 14 maj 1995. Ägare är Goth Bertil Johansson, Blecket, Rättvik. Tjurens far är Klöver, SKB 6813, en ren Klövsjötjur från Gölin Morlinds besättning i Klövsjö.

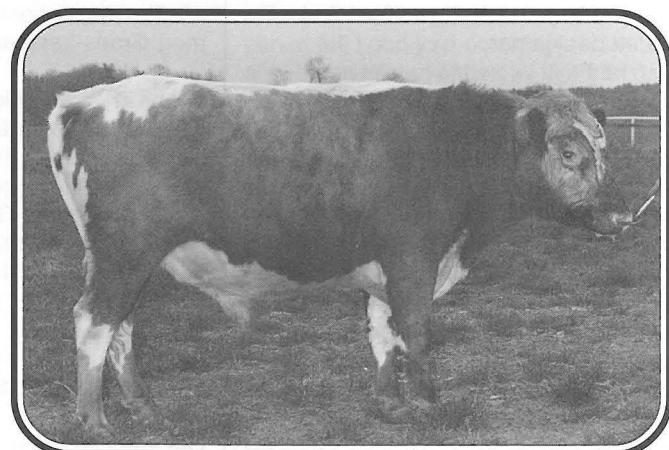
Mor är en Biellojaureko från Arne Eriksson i Biellojaure, senare såld till Eva och Birger Persson. Hon hette 19 Guldus hos Eva och Birger men det fanns också ett tidigare namn på henne. Då hette hon Brunöra och hon är också mor till Arne, SKB 6829. Nu är 19 Guldus slaktad. Om man ska ge djuren gruppering efter faderns härstamning, vilket det skrevs om i förra Fjällkon, så blir Hjärter en tjur i gruppen Klövsjödjur.

VIKTIGT REGISTER

I mitt register har jag idag 44 kor, 25 hondjur upp till kalvning och ca 13 tjuror som betäcker eller som kommer att betäcka i år. Ni som har fjällnära djur ombedes anmäla kalvningar till mig på det sätt som nämnt här t.v. Även slaktade djur och djur som bytt ägare vill jag ha in uppgifter om. Beträffande foto så skicka gärna in sådana efterhand som djuren blir äldre så att man ser hur de utvecklas.

ANVÄND FJÄLLNÄRA TJURAR TILL FJÄLLNÄRA HONDJUR!

Det bör också påpekas att det är viktigt att alla djurägare som har fjällnära hondjur använder fjällnära tjuror till dessa vid betäckning eller seminering. Observera även att den fjällnära sperman inte ska användas till vanliga fjällkor för då blir avkomman varken det ena eller andra!

Detta är Hjärter, den senaste i raden av spermasamlade fjällnära tjuror.

Tidigare samlade fjällnära tjuror:

Stb.nr.	Code.nr.	Namn	Grupp	Född	Far & Mor	Uppfödare
SKB 6813	7-527	KLÖVER	Klövsjö (KÖ)	1989	Egen tjur & ko	Morlind, Klövsjö
SKB 6814	7-525	MUNTER	Lillhärjäbygget (Lhb)	1989	Max & 104 Snövit	Eriksson, Lillhärjäbygget
SKB 6829	7-560	ARNE	Biellojaure (Bj)	1991	Pulax & Brunöra	Eriksson, Biellojaure
SKB 6870	7-583	GRÄLLE	Lillhärjäbygget (Lhb)	1992	Lukas & 107 Nöjda	Eriksson, Lillhärjäbygget
SKB 6830	7-569	JAURE	Biellojaure (Bj)	1993	6829 Arne & 3 Fjällbruden ¹⁾	Johansson, Rättvik
SKB 6872	7-593	VIVALLE	Funäsdalen (Fd)	1994	Putte & 2 Lilja	Salomonsson, Funäsdalen
Sv.Fj.20010	7-708	HJÄRTER	Klövsjö (KÖ)	1995	6813 Klöver & 19 Guldus ²⁾	Persson, Storuman

1) I Jaure finns 37,5% vanlig fjällras.

2) Guldus är även kallad Brunöra, se Arnes mor.

Vad göra med fjällkornas tjurkalvar? Föd upp dem som stutar!

EU-inträde och olika ersättningar och stöd som kan erhållas för nötköttproduktion har medfört att intresset för stutproduktion har ökat. Stuten har genom lägre tillväxt och relativt lång uppfödningstid en högre energiförbrukning per kg kött än ungtjuren.

Att lönsamheten trots detta kan vara konkurrenskraftig beror på att en stor andel av fodret är bete. Givetvis är stutproduktionen mest intressant för områden med miljöstöd för slätter- och betesvall.

Stuten får också behålla den andra handjurspremien för djur som blir äldre än 23 månader, den tas endast bort för tjuror. Nivån 1997 blir oförändrat 1000:- per premie.

Extensifieringspremie för lägre djurtäthet än 1,4 djurenheter (DE) per hektar utgår med 330:- per handjurspremie. En högre nivå, 480:- per handjurspremie utgår om djurtätheten är lägre än 1,0 DE per hektar.

Stutens avräkningspris är 0:50:- högre/kg än övriga ungnöt. De förändringar som

under 1996 gjorts i fettbetalningen gynnar också stuten som normalt har en något högre fettansättning än ungtjuren.

I nedanstående kalkyl redovisas en höstfödd stut av mjölkkras som betar två säsonger. Den egna foderspannmålen har beräknats till 1.00:-/kg och grovfodret till 1.20:-/kg. Bete är räknat till 0.33:-/kg.

Kalkyl, stut av fjällras

Intäkter:	
Kött 240 kg, klass 0-, 08	4440:-
Leveranstillägg	110:-
Handjurspremie	2000:-
Extensifieringspremie	660:-

Summa 7210:-

Kostnader:

Kalv	1000:-
Foder	2800:-
Strö	500:-
Diverse	300:-
Ränta på djur & rörelsekap.	650:-
Byggnadsunderhåll	150:-

Summa 5400:-

När man skickar sin stut till slakt så tänk på att avräkningspriserna som regel är högre på våren. Under hösten så är belastningen och köerna till våra slakterier alltid höga och långa.

Vilken ekonomi man kan få i sin egna djurbesättning på stutuppfödning varierar givetvis också från fall till fall beroende på gårdens förutsättningar, tillgång till betesmarker osv. Men med de bidrag som finns så är det ett lämpligt alternativ och dessutom så är det ju lugnare och säkrare att har stutar än tjuror.

DÅLIG KLASSNING AV KÖTTET?

Flera medlemmar har hört av sig och påpekat att deras djur hamnar i dåliga klasser då djuren går till slakt. O- och P-klasserna är alltför ofta var de hamnar, vilket givetvis är tråkigt.

Tyvärr är det så att de allra flesta djur som slaktas hamnar i just dessa klasser oberoende av ras. Inte ens kötttrasserna når upp i E- och U-klasserna. Så fjällrasen är inte diskriminerad i denna klassning. Däremot kan man ju hålla med om att avräkningspriserna från slakteriet är på tok för låga, men det är tyvärr dagens bistra verklighet på en pressad köttmarknad.

HUR MÅNGA DJUR FINNS DET AV VÅRA SVENSKA RENRASIGA HUSDJURSRASER?

Enligt Jordbruksverkets statistik baserad på antalet ansökningar för miljöstöd till berättigade djur för 1996 så ser det ut så här:

Fjällras	1700
Rödkulla	368
Väneko	42
Ringamålako	25
Bohuskulla	5
Gutefår	2613
Ryafår	39
Roslagsfår	39
Skogsfår	62
Dala pälsfår	62
Sv. lantrasget	1489
Göingeget	11
Jämtget	42

Brochyren SVENSKA HUSDJURSRASER

.....kan beställas från Jordbruksverkets distributionsenhet på tel 036-155277. (kostnadsfritt).

Brochyren med en sammanställning av de svenska husdjursraserna, är läsvärd och innehåller många fina färgbilder.

I brochyren finns fakta med om Gotlandsruss, Ardennerhäst, SRB, SLB, SJB, Fjällkor, Rödkullor, Bohuskulla, Väneko, Ringamålako, Svinraserna Svensk lantras och Svensk Yorkshire, Linderödssvin, Gutefår, Ryafår, Pälsfår, Svensk Finullfår, Skogsfår, Dala pälsfår, Roslagsfår, Svensk lantrasget, Göingeget, Jämtget samt om våra svenska höns, gäss, ankor, kaniner och bin.

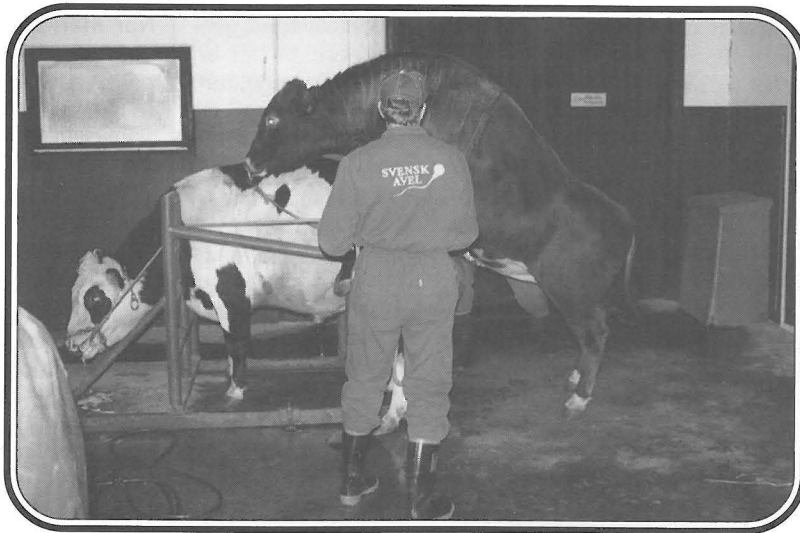
En herre från staden kommer in till bonden:

*- Kan du hjälpa mig, jag har fått skit i förgasaren.
- Det kan väl ordnas. Var har du den?
- I din gödselstack!*

**
Det skulle rationaliseras på kontoret.
Experten på området uttrycker följande:
- Släng alla handlingar som är mer än 10 år gamla, men ta för säkerhets skull kopior på allt först!*

**
- Vad är det för ras på hunden?
- Jag vet inte, jag köpte den som kanin...*

Äntligen - avtalet mellan Jordbruksverket och Svensk Avel

Spermasamling på Alebäck stuteri i Västergötland.

Foto: Lennart Rosén

TVÅ ÅRS DISKUSSIONER KLARA

Ända sedan 1995 har en diskussion pågått mellan Jordbruksverket och vår förening å ena sidan och Svensk Avel å den andra sidan om hur hanteringen av all den tjursperma som framställs genom våra tjurar skall utföras.

Det har varit viktigt att få till stånd en överenskommelse som reglerar såväl hur spermasamlandet ska ske som infrysning, lagring, distribution och finansiering.

DELADE KOSTNADER

Kostnaderna för transport av tjurarna till Alebäck stuteri i Västergötland, för sjukdomsregistrering, uppställning, spermasamling, infrysning och lagring täcks av Jordbruksverket.

Av praktiska skäl kommer det i de flesta fall att bli så att våra fjälltjurar tas in i november och tjurar av andra bevaranderas tas in i en omgång på våren.

Svensk Avel förbinder sig sedan att distribuera ut sperman till husdjursföreningarna på samma sätt som man gör med av Svensk Avel ägd SKB-sperma.

DOSPRIS 90 KRONOR

Svensk Avel tar sedan ut ett dospris av 90 kronor/styck, varav hälften, 45 kronor, tilldelas Jordbruksverket. Dessa medel användes sedan i arbetet med spermasamlandet. Pengarna återgår på det sättet till vårt avelsarbete.

Detta innebär att ju mer vi använder av våra tjurar, desto mer pengar kommer tillbaka till oss och vårt arbete med bevarandet av fjällrasen.

SVENSK AVEL KOMMER EJ ATT TA FRAM FLER FJÄLLTJURAR

Valet av tjurar kommer dessutom att underlättas nu när vi vet att Svensk Avel fortsättningsvis inte kommer att ta fram några nya fjälltjurar, utan, vad som sagts i Husdjur, kommer att bygga sin spermaproduktion för SKB på det hittills tillämpade elitjurssystemet. Det blir alltså frågan om att satsa resurserna på korsningsaveln.

BEVAKNING AV GENBANKSLAGER

Svensk Avel kommer också att bevaka vårt spermalager så att lämpliga mängder med doser sparas för framtida tjurkalvsproduktion. Vårt lager blir därigenom samtidigt en genbank för kommande behov.

Vi får gratulera varandra till att ännu ett problem fått sin lösning. Nya brukar kunna dyka upp efterhand och kräva sina ansträngningar, men det känns onekligen skönt för oss i styrelsen när arbetet kan föras framåt i en positiv anda.

Ett tack till både Sven Jeppsson på Jordbruksverket och Bertil Hovmark på Svensk Avel!

Text: Patrik Gyllenhammar

** Acceptera det Du inte kan förändra! **

** Var realistisk men behåll visionerna! **

** Ge utrymme för mer entusiasm och mindre likgiltighet! **

** Lägg undan klockan ibland! **

Berättelsen kring ett gammalt fotografi

Hej Fjällkovänner! Jag fann detta fotografi bland en del gamla brev. Det föreställer min mor Karolina Söderqvist, Sundet, vilket ligger i västra Jämtland på nordsidan av Kallsjön. Troligen är kortet taget i slutet av 1940-talet. Korna är hennes egna, men vad de heter vet jag inte, men då den ena har bjällra så kan man anta att det var hennes bästa.

Sorgligt nog är allt som finns på bilden borta. Husen är rivna för mer än 30 år sedan. Gärdsgårn har ruttnat ner och på marken växer granskog idag då inga kor finns kvar på fastigheten. Djuren visar hur fjällkostammen såg ut i Kall då, utan vare sig semin, tjurcentral eller kokontroll. För övrigt så var min mor aldrig ansluten till något av detta fram till att hon slutade med kor 1969.

Hälsningar från Ingrid Knutsson, Edsbyn

Ett nytt sätt att bevara vår unika svenska natur.

Så här ser vårt ungdomskort ut.

Så här ser vårt betalkort ut.

Föreningsbanken har tillsammans med Världsnaturfonden WWF tagit fram Världsnaturkortet. Det finns i två varianter. Ungdomskortet är till för dig som fyllt 16 år och kopplas till konto i banken. Betalkortet är för dig som vill betala månadsvis mot faktura. Varje gång du handlar med ditt kort ger banken ett bidrag till WWF motsvarande 0,5% av köpesumman. Pengarna går till att skydda hotade djurarter, växter och unika naturområden i Sverige.

Välkommen in!

Föreningsbanken
I samarbete med Världsnaturfonden

7 ÅR MED LEUKOS

För 10 år sedan pratade man inte så mycket om leukos, men sedan hände allt snabbt. Helt plötsligt skulle denna, för många, okända sjukdom bekämpas på det enda sättet, nämligen genom succesiv och definitiv utslaktning av påvisat smittade djur.

1990 började leukosprogrammet och sedan dess har drygt 50.000 smittade djur slaktats. Endast några tusen återstår nu att slakta innan vi kan förvänta oss en nationell friförklaring 1998. Dock måste det sedan gå ytterligare ett par år med provtagningar innan Sverige som land kan bli officiellt friförklarat från leukos. Hittills är Danmark det enda europeiska land som är officiellt friförklarat.

Leukos drabbar vuxna nötkreatur och det är en cancersjukdom orsakad av ett virus som ger sig på vita blodkroppar vilket därmed sänker djurets immunförsvar. Trots att "bara" något hundratal kor varje år dött p.g.a. leukos så har sjukdomen ansetts viktig att utrota.

Leukos kan ej smitta till människa, inte ens genom att äta kött eller dricka mjölk. Viruset dör dessutom vid pastörisering av mjölk eller tillagning av kött i högre temperaturer.

Smittvägarna mellan olika djur har varit blod, mjölk och saliv och de flesta kor har blivit smittade då de kalvat in och därigenom haft ett allmänt sämre immunförsvar.

Näväl, snart är leukos, och dess 7-åriga bekämpning, ett minne blott, om än ett ekonomiskt kännbart sådant för många djur-ägare, men förhoppningsvis ska vi slippa leukos i våra ladugårdar i framtiden. Men vem vet vilka "nya" sjukdomar som kan dyka upp.....hmmm.....vi får väl se.

*- Mamma, jag har lekt brevbärare och lagt ner ett brev i alla grannarnas brevlådor.
- Så roligt, men var fick du alla breven ifrån?
- Dom tog jag ur en kartong med röda sidenband omkring i din byrålåda!*

*- Jag tänkte börja med hönsavel.
- Vet du något om det då?
- Nej, men det gör väl hönsen.*

FJÄLLKON

Hotade hästraser

Enligt Jordbruksverkets senaste undersökningar så är utvecklingen på hästområdet oroande. Fölningsstatistiken för Ardennerhästar, Nordsvenska brukshästar och Russ har under de senaste åren sjunkit kraftigt.

1996 föddes endast mellan 400-450 föl inom vardera av dessa raser. Jordbruksverket har därför i likhet med vad som skett med finullsfåren, även listat dessa tre svenska hästraser som hotade. Miljöstöd till dessa rymms dock inte inom nuvarande tillgängliga belopp på detta område.

Miljöstöd även till Linderödssvin & Finullsfår

Jordbruksverket har i en rapport till regeringen nu föreslagit att även Linderödssvin och Finullsfår ska innefattas av miljöstöd till utrotningshotade raser från och med 1998.

Nu ska även får & getter spermasamlas

Hösten 1997 ska sperma från utrotningshotade raser av får och getter samlas är det tänkt. Det hela beror dock på om Fåravelsförbundet lyckas inhämta de kunskaper som krävs vad gäller infrysning av bock-sperma.

Kostnaden för en sådan samling är ca 5000 kronor/djur plus transport. Detta tar hårt på Jordbruksverkets tillgängliga medel för denna verksamhet. Vi får väl hoppas att det inte blir till nackdel för våra fjälltjurars kommande samlingar. För att spara pengar så blir det förmodligen en samling på getter det ena året och en samling på får det andra året.

* För kunskap och erfarenhet vidare! *

Vad händer om djurägarna slutar?

Inom Jordbruksverket säger man sig allt oftare höra oron för vem som ska ta över alla de gårdar med utrotningshotade djur den dag nuvarande brukare slutar. För oss på Svensk Fjällrasavel är svaret enkelt; Lämna fri mjölkkvot till alla som håller bidragsberättigade kor! Det är den bästa möjligheten att få den yngre generationen och nuvarande brukare att garantera fortsätta satsa på sina kor.

Dessutom bör Jordbruksverket med sina möjligheter, se till att landets mejeriföreningar måste fortsätta hämta mjölk på gårdar där det finns djur som ingår i det statliga bevarandeprogrammet. Mejerierna måste givetvis också engageras i ett sådant här projekt.

Att enbart dela ut miljöstöd till de bidragsberättigade korna räcker inte som enda sporre för att stimulera djurägarna att hålla på med djuren. Ett bevarandearbete måste ses som ett helhetsengagemang där många olika parter måste ta sitt ansvar, alltså även t.ex. mejerierna.

De extrakostnader som mejerierna kan få av för dem "olönsamma" hämtningar måste också kunna täckas upp inom de statliga ramarna för bevarandearbetet, men då krävs mer pengar att tillgå än vad som idag är fallet. Det är inte djurägaren som ska behöva betala hämtningsavgifter för att denne inte råkar på armlängds avstånd från mejeriet.

Sammanfattningsvis måste det alltså bli fri mjölkkvot och garanterad mjölkhämtning utan extra kostnader för att säkrare bibehålla djurägarna med bevarandeintresse!

**STÖD AVELN
MED DE
RENRASIGA
FJÄLLKORNA!**

Bli medlem i Svensk Fjällrasavel.
Sätt in 200 kronor på vårt
postgirokonto 833 53 62-3
Då får Du bl.a. denna
tidning 5 ggr/år.

Den andra och tredje norska vågen

Som framgick av artikeln i förra numret av Fjällkon så var ju tjurarna från den "första vågen" från Norge väldigt närbesläktade. Det kan man dock inte säga om tjurarna i den andra och tredje vågen. Den andra vågen kom in i början på 1950-talet och fick ett annat förlopp än den första vågen.

Då spreds ju tjurarna ut över nästan hela fjällkosverige medan den andra vågen i mångt och mycket går enbart till Jämtland. Följande tjurar är de som utgör den andra vågen (samtliga födda 1949-55);

NAMN	FAR	MOR	Gick till
Steinulf 3575	Håvard 5304	Nettros 5879	Jämtland
100 Karo 3576	Sybu 5493	Kairos	Jämtland
Stene 3884	Geirulf 5385	Lykke 5804	Jämtland
101 Langen 3885	Geirmunn 5373	Annaros	Jämtland
102 Lillstene 3886	Aron 5495	Lykkekull 8456	Jämtland
172 Syring 3887	Ellman 5516	Sya 5872	Jämtland
Eddin 3888	Ellman 5516	Edda 5874	Jämtland
172 Bruholt 3889	Lubbson 5419	Mankoll	Jämtland
3 Rask 3890	Aron 5495	12 Ranka 5212	Norbotten
Normann 4144	Björgulv 5471	10 Engros 5648	Dalama
1 Leik 4145	Lykkeman 5429	10 Bruslin 5762	Hälsingland
9 Ahlmann 4512	Krusar 5574	Alma 5875	Norbotten
400 Gullbjörn 4575	Lubbson 5419	Lykkekull 8456	Jämtland
100 Lyrik 5361	Lykkeman 5429	Morlik 5728	Norbotten

samt moderlivimporten:
 17 Rosa-Gutten R4146 Krusar 5574 26 Rosa SKB4390 Norrbotten
 (Stamboknumren efter tjurarna i vänstra spalten är SKB-stamboknummer, övriga nummer är norska stamboknummer)

Det verkar som om den första vågens tjurar och deras söner givit mersmak för de flesta av tjurarna hamnade i tjurföreningar eller hos bönder som tidigare stiftat bekantskap med STN-tjurarna.

Vissa namn syns ofta i samband med dessa import. Nils Selander, Lit och Johan Bergstedt, Frösön stambokförde fyra av tjurarna. John Olsson, Faxälven stambokförde två. Andra kända avelsmän från Jämtland som stambokförde en vardera är Olle Trollsås, Trollsåsen, Anders Grenholm, Hägra och Olof Andersson, Åskott.

Tjurarna härstammade lite förenklat uttryckt från trakten kring Oppdal med något undantag när. Det är kända och fina besättningar som står bakom tjurarna, t.ex. Anders Stene Grindal, Rennebu som är mest känd som uppfödare av Jo Sings far Lykkeman st 5429. Han sålde Stene, Lillstene och Gullbjörn. Stenes mor var den fantastiska Lykke st 5804 som bästa året 1950 producerade 6312 x 4,3% = 273. Hon var även mormor till de övriga två tjurarna.

Erik Syrstad, Meldal som sålde Rask, Ahlmann, Syring och Eddin är även det en legendarisk besättning med ett otal stambokförda tjurar på samvetet, för att nu nämna två besättningar. Det kommer även in en del kor varför det även föds rent norska tjurar och kor under 1950-talet, exempelvis 38 Desings mormor 172 Dreppla kom in då.

Kvalitetsmässigt så är nog den andra vågen väl så bra, om inte bättre än den första.

Mödernet är utmärkt överlag medan fädernet är av ojämnare beskaffenhet. Den andra vågen får inte samma genomslagskraft som den första. Dels fanns det gott om sonsöner till Ebenholtz i användning i Sverige, och dels så var flera av fjällrasens bästa tjurar aktiva som tjuvfäder då, t.ex. 4 Prille SKB 3314 och 27 Bennet SKB 3032.

Dessutom "öser" Flarken-området in tjurar eftersom det senare visade sig mindre lyckade tjurar såsom 162 Snäppo SKB 2035 och 36 Elox SKB 2331. Västerbotten nås mig veterligt inte alls av den andra vågen. Göran Ceder i Lövånger har berättat att man där hade fått uppfattningen att STN-tjurarna var hetare i humöret än de svenska. Däremot verkade flera ättlingar till den första vågen under samma tid i Västerbotten, men då är det ättlingar i tredje och fjärde led.

Sammanlagt har jag hittat 14 stambokförda söner, 8 stambokförda sonsöner och 36 stambokförda döttrar till den andra vågens tjurar och det är ju siffror som på inga villkor kan mäta sig mot första vågens myller av ättlingar.

DEN TREDJE VÅGEN ÄR EN SEMINVÅG

Första STN-tjur in på semin blev 1 Solberg SKB 6164, en son till den utmärkte Solung st 8041. En delegation från Norrlands tjurcentral reste 1961 över till Soknedal i Sör-Tröndelag för att besöka en dottergrupp efter tjuren Borgson st 8067 som man var intresserad av att köpa sperma efter.

Där, i Soknedal, stod en vacker ungtjur (Solberg) som man blev intresserad av och det blev affär. På den vågen kom den första norska tjuren in på Norrlands tjurcentral. Några år senare importerades sperma efter Varg st 8036, SKB 9901, Borgson st 8067, SKB 9902 och matadoren Jo Sing st 8197, SKB 9903.

Dessa tjurar sätts in i det gruppavelssystem som man då hade för fjällrasen på Norrlands tjurcentral. De kom att få stor betydelse där och har blivit orättvist baktalade på senare tid när korsningsaveln försvaras.

Om man ska sammanfatta betydelsen av den andra och tredje norska vågen och se på vad vi har av den idag så ser det ut som följer;

De enda tjurur ur den andra vågen som jag har hittat avkommebedömningsresultat på är Stene F-tal 101 och 172 Bruholt F-tal 105. Stene i sin tur fick en son avkommebedömd, nämligen 27 Eros SKB 4458 med F-tal 100. Han hade i sin tur tre söner på semin med F-talen 87, 98 och 104, som synes ojämnt men inte dåligt överlag.

Både Stene och Bruholt har vi gener kvar av idag! Stene är mormors far till 46 Lester SKB 6578 och mormors morfar till 34 Lysing SKB 6548 som ju idag båda står med söner på semin. Dessutom är han ju mormors farfar till 11 Julius som finns i stammen på 786 Maro. Bruholt är morfar till 30 My-

sing SKB 6513 och 20 Milt SKB 6353 varav Mysing ju har en säker plats bland fjällrasens matadorer. Mysings far är ju dessutom Jo Sing. Bruholt finns även som mormors farfar till 34 Lysing via sin son 22 Laime SKB 4461.

Tack vare Laime finns även Bruholt i stammen på 6 Hoss som mormors morfars far och hos Hoss hittar vi även 102 Lill-Stene som mormors mormors far.

Tredje vågens tjurar var ju avkommebedömda i Norge med undantag för Solberg som i Sverige fick F-tal 100. Han hade aldrig någon ättling på semin.

Varg gick utmärkt som tjuvfader (tidigare beskrivet i Fjällkon nr 3/96). Jo Sing var ojämnare därvidlag med söner från F-tal 91-111. Borgson slutligen gick sämst med två avkommebedömda söner på 92 och 100. Dock blev den på pappret mest intressante sonen aldrig avkommebedömd.

Som synes så finns ett icke föraktfullt inslag av STN i en del av våra mest använda "svenska" tjurar. Slår man samman alla avkommebedömningsresultat tycker jag inte det finns några som helst belägg för att misskreditera de tre norska importvågorna, detta trots att den första som blev den största var sämst utvald med hänsyn till bredd och kvalitet.

Det finns knappast heller någon fjällko i Sverige som inte har blod i ådrorna från den första vågen, men då är vi långt tillbaka i härstamningen.

Vi har ju nu åter tagit upp kontakten med Norge och 1994 importerades sperma efter sex tjurar som vi snart ska få se de första sönerna efter. Under 1997 beräknar vi att ta in ytterligare tre tjurar och då i en större mängd för allmän användning.

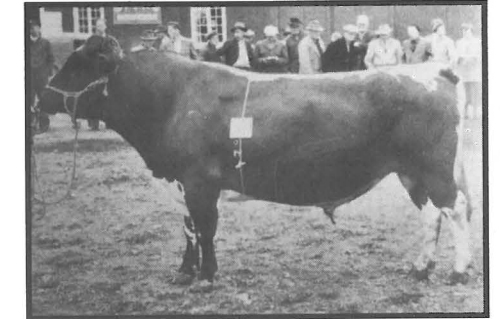
Jag tror personligen att vi som alla andra gånger kommer att få stor nytta av de norska tjurarna. De representerar en viktig del av fjällraspopulationen och det vore dumt att tro att vi kan vara dem förutan lika lite som vännerna i Norge kan klara sig utan oss.

Det är dock inte någon avsikt att så att säga blanda ihop härstamningarna fullständigt utan vi kommer att göra svenska tjurar så länge det låter sig göras och i Norge värnar man intensivt om de rent norska linjerna. Bredden i populationen uppehålls bäst om vi har så många härstamningsinriktningar som möjligt igång.

På denna och nästa sida återfinns några stamträd med norska tjurar, i vissa fall med foton inlagda.

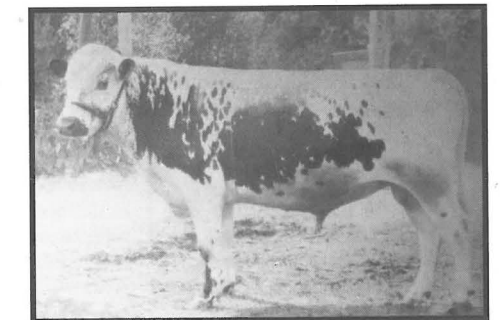
Text: Robert Nilsson

○ = Inringade tjurar på sidan 19 och 20 är sådana som funnits/tagits in till Sverige.

Borgson 8067

Borgulf 5491

Mjöen Häkkä 4669

Frei 1525

Flink Härstad 1428

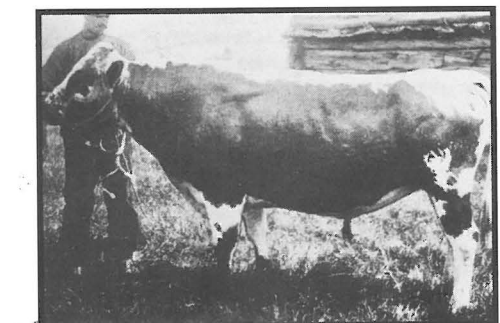
Prins Storås 703

Torstein 545

Kjell 420

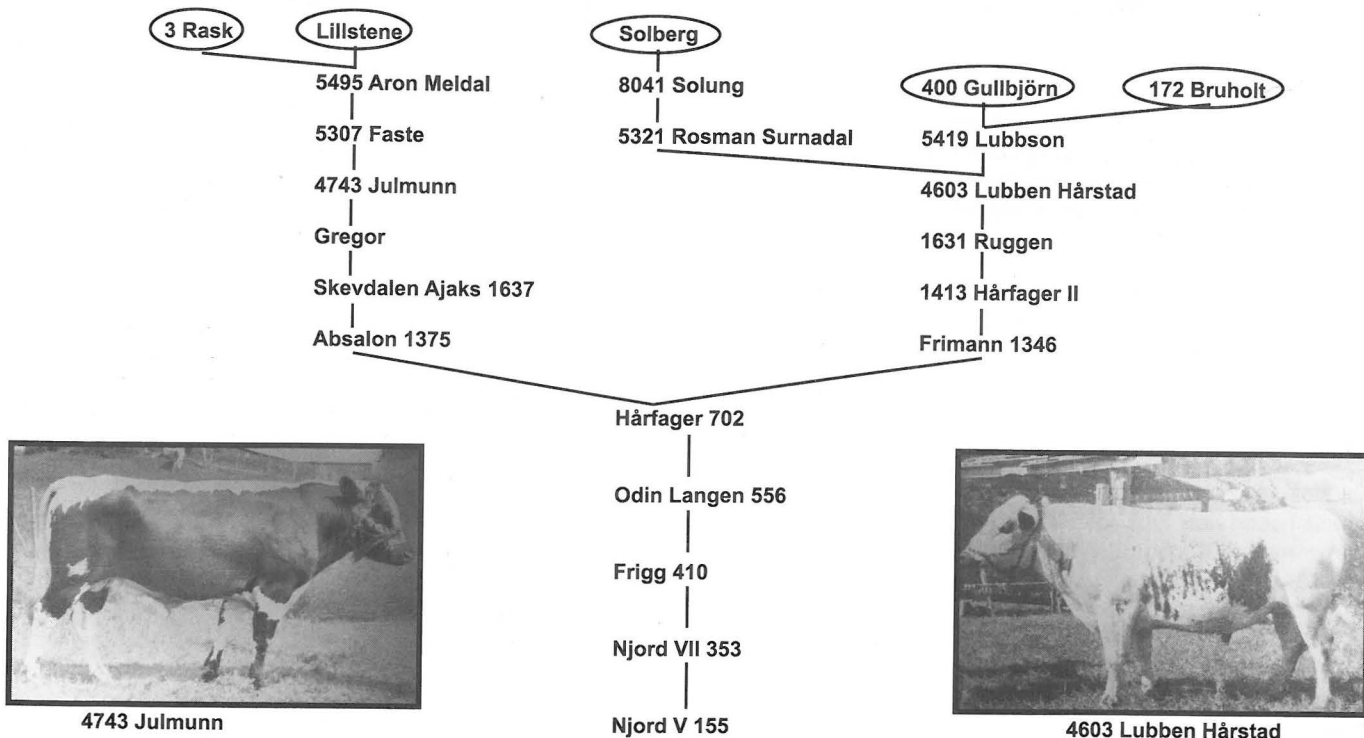
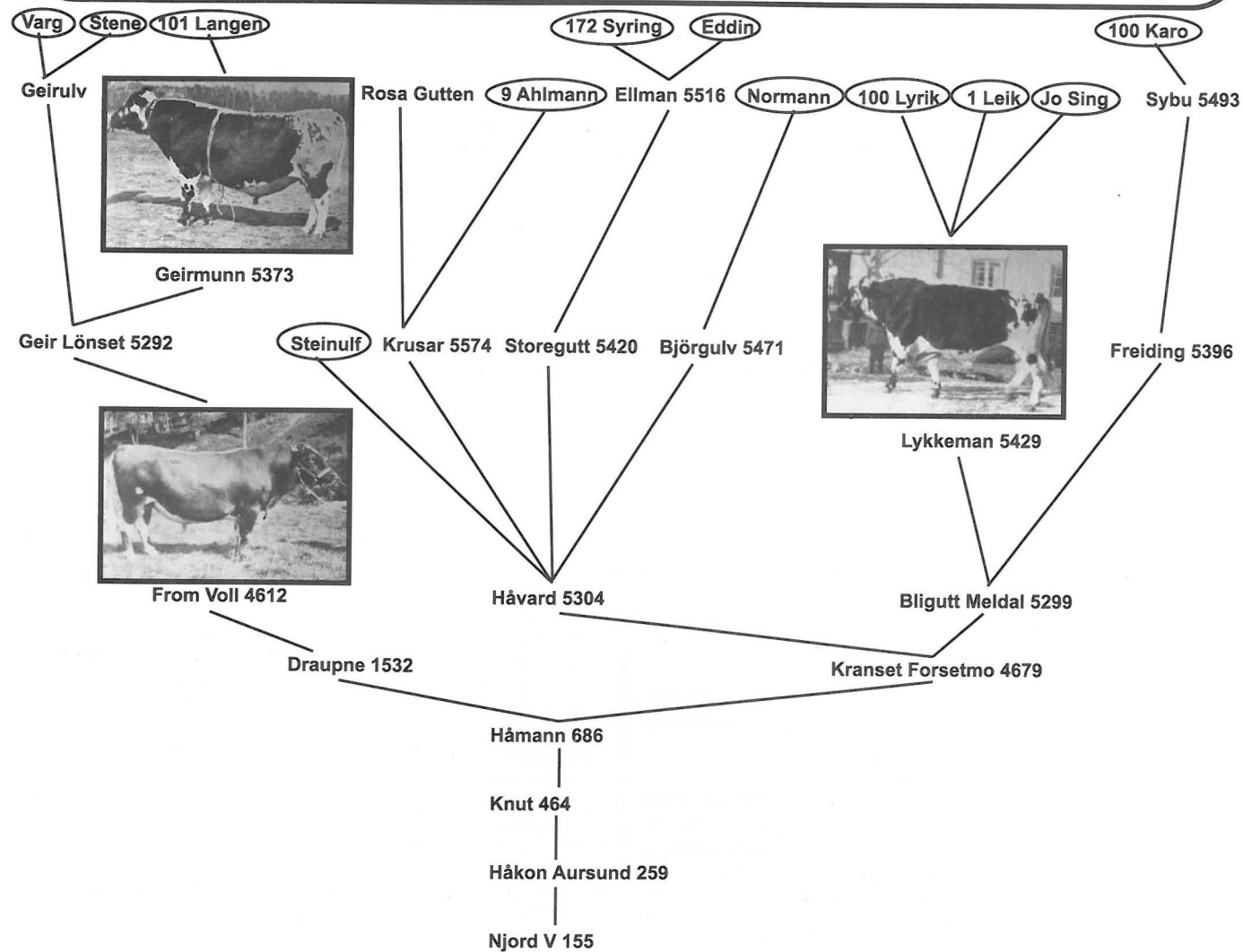
Tor Lund 331

Möller 220

Njord V 155

FJÄLLKON

FJÄLLKON

"Stena icke den oskyldige!"

Det är förvånande att ansvariga inom SKB-föreningen ännu inte fullt ut har talat om för sina medlemmar och övriga intresserade vilket mål de ska arbeta för i framtiden, trots att det nu gått 1* år sedan den renrasiga fjällkonens anhängare lämnade SKB-föreningen.

Istället för att se framåt så ägnar de sig åt att smutskasta vår förening, Svensk Fjällrasavel. Det senaste året har vi hört så många totalt felaktiga påståenden om oss (för vi får reda på allt), att vi bara kan le åt eländet. Men vi resonerar som så att "låt dem ödsla krut på en redan kapitulerad fiende", oss gör det inget för vi fortsätter allt intensivare att jobba för det som är vårt framtida ansvar, nämligen att slå vakt om den renrasiga fjällkon!

VAL AV SKB-TJURAR

Det enda tecken från SKB-föreningen på framtidsperspektiv, förutom en del fruktlösa riksdagsmotioner och annat meningslöst och onödigt hackande på Jordbruksverket, är det som deras avelskommitté meddelar, nämligen vilka tjurar man ämnar berika (eller belasta) SKB-aveln med. Det är i de flesta fall tjurar som absolut icke passar in i bevarandearbetet med den renrasiga fjällkon, tyvärr.

I de fall som tjurarna passar Svensk Fjällrasavels avelsmål så rekommenderar vi givetvis våra medlemmar att använda dessa. I andra hand rekommenderar vi våra "egna" fjälltjurar.

BIDRAGET TILL FJÄLLKORNA

SKB-ansvariga ondgör sig mycket över det bidrag på 1000 kronor per djurenhet och år som utgår till fjällkor som uppfyller renrasighetskravet. Man anser att detta bidrag missgynnar SKB-korna. Nu ska vi komma ihåg följande;

Detta bidrag utgår till ägare av rena fjällkor för att muntra upp dem att fortsätta satsa på denna ras. I vissa fall så innebär denna satsning att dessa kor kanske mjölkar något mindre än korsnings-SKB-korna. Just därför ska man få en kompensation för att man ändå vidmakthåller en renrasig avel.

Avkastningsmässigt så kan således den renrasiga fjällkon tillåtas att mjölka ca 1000 liter mindre per år (enligt normala lönsamhetskalkyler), men tack vare bidraget så får man ändå samma täckningsbidrag för dessa kor som för SKB-korna. Valet av vilken ras den enskilde djurägaren ska satsa på är ju upp till var och en. För oss inom Svensk Fjällrasavel är det glädjande att se att en stor majoritet av djurägarna väljer det renrasiga alternativet vi förespråkar.

SATSA GÄRNA PÅ ERA SKB-KORI!

Om nu SKB-ansvärgarna vill satsa på sina korsningskor så får de gärna göra det, men då får man inget bidrag för dem. De får väl nöja sig med sin något högre avkastning istället och acceptera att bidrag bara ges till renrasiga djur.

Både SKB:s avelskommitté och Svensk Avel har ju öppet talat om att man ska satsa på tjurar som har bästa möjliga avelsvärden på hög mjölkavkastning i första hand utan att ta hänsyn till bakomvarande härstamning.

VI SATSAR PÅ RENA FJÄLLKORI!

Dock måste vi framhålla att Svensk Fjällrasavel givetvis också satsar på att ständigt förbättra avelsegenskaper för en bra produktion, exteriör och hållbarhet hos korna, men vi gör det enbart med hjälp av rasrena fjälltjurar.

Vi har lyckligtvis nog så pass många rena fjällkor att vi ska kunna bedriva ett framgångsrikt avelsarbete inom de egna leden framöver.

Visst sätter vi i dagsläget in tjurar som ej är avkommebedömda utan där vi endast har moderns och faderns egenskaper och härstamning att gå på, men detta är en nödvändighet för att snabbt få en bred avelsbas att bygga framtiden på.

Återigen så får då djurägare som satsar på vår avelslinje tidigare nämnda bidrag som en kompensation för eventuella "bottennapp" som visar sig när den födda kvigan kalvar in och blir ko.

ALLTID FLER NYA MEDLEMMAR

Svensk Fjällrasavel har idag en bra bit över 500 medlemmar, vilket visar vad djurägarna vill med framtidens fjällkor. Glädjande nog så har vi under årets första månader fått många nya medlemmar som tidigare varit medlemmar i SKB-föreningen, och de har bl.a. sagt oss att de vill gå med oss därför att vi så tydligt talar om vad vi vill med fjällkoaveln.

Det är bara att beklaga att SKB-folk vill "stena Svensk Fjällrasavel" för att vi påstås ligga bakom reglerna om hur bidraget till de rena fjällkorna ska fördelas. Vi vill återigen påminna samtliga om att Svensk Fjällrasavel bildades efter det att vi visste om och det blev bestämt att dessa bidrag skulle utgå till fjällkorna, för detta stöd blev det beslutat om redan i början av 1995.

SKB-folket menar dock att alla SKB-kor borde få detta bidrag, men vilket syfte skulle det då fylla? Definitivt inte avsikten att bevara och uppföröka den renrasiga fjällkon!

FÖRST KOM SVENSK FJÄLLRASAVEL

Man ondgör sig även över att vår avelsförening får stöd för det arbete vi lägger ned på bl.a information och tidning. Här vill vi påpeka att vi inte hade en aning om att vi skulle få något sådant stöd när vi bildades, det blev klart först långt senare.

Och när det blev beslutat att stöd skulle utgå till rasbevarande föreningar så var det självklart att Svensk Fjällrasavel skulle få det och inte SKB-föreningen eftersom avelsmålen är så olika. Vår förenings överlevnad är helt beroende av nämnda stöd eftersom vi då vi bildades hade avtal med ett flertal sponsorer och övriga bidragsgivare.

När det visade sig att vi skulle få stöd via Jordbruksverket kunde vi dock lägga dessa avtal på is tills vidare, för vi är övertygade om att en dag så är stödet till vår förening ett minne blott och då ska vi kunna fortsätta vårt arbete som om ingenting har hänt. Men visst var det en lycklig slump att vi fick detta stöd, men det var som sagt inget vi visste om då föreningen bildades.

TALA OM FRAMTIDENS AVELSMÅL!

Svensk Fjällrasavel har klara mål att arbeta efter i framtiden och dessa mål delas av majoriteten av fjällkoägarna. Vi tror att SKB-föreningen skulle vinna oerhört mycket på att sluta upp med sin stenkastning mot oss och istället börja arbeta intensivare enligt sin övertygelse och sina framtida mål. Det tror vi även deras medlemmar vill!

Alla djurägare har det i dagsläget bekymmersamt ekonomiskt sett, vare sig man har fjällkor eller SKB-kor (eller någon annan ko-ras också för den delen). Men att försöka ta pengar genom myndighetspåverkan som är avsedda för dem som satsar på rena fjällkor är dålig stil, det ger bara ett negativt intryck utåt sett.

Svensk Fjällrasavel råkar både nu och då ut för diverse skamgrepp av SKB-folk. Tyvärr så är det som regel rena missuppfattningar som bygger på hörsägen och inte rena fakta. Om man kunde lära sig att söka rätt på sanningen innan man uttalar sig så skulle de flesta påhopp på oss förbli ogjorda.

Vi får hoppas att det är slut på käbblet mellan våra två avelsföreningar så att vi alla får den efterlängta arbetsro som SKB-ansvärgarna gladdes åt på sin första stämma utan fjällras-entusiaster förra sommaren.

Vi har vår målsättning klar med fjällkorna och när SKB-föreningen någon gång får sin klar så är de givetvis välkomna att diskutera och samarbeta med oss i vissa frågor av gemensamt intresse!

Begäran om särskild mjölkkvot till hotad mjölkras

Svensk Fjällrasavel har skickat nedanstående begäran om särskild mjölkkvot till jordbruksministern på Jordbruksdepartementet;

Statens Jordbruksverk är av Riksdagen och Regeringen ålagt att ansvara för skyddet av hotade husdjursraser. Detta arbete är organiserat som ett samarbete mellan Jordbruksverket och ett antal ideella föreningar, de senare med uppdraget att verkställa det praktiska arbetet ute i fält.

Detta arbete är oersättligt för att åstadkomma det önskade resultatet - att raserna bevaras, och i förekommande fall utvecklas, för framtiden - och har skett, och sker, på helt ideella grunder och därför oavlönat. I avseende på fjällkon, vilken ingår i gruppen hotade raser, utförs detta ideella arbete av föreningen Svensk Fjällrasavel.

I detta bevarandearbete tvingas man dessvärre konstatera att Staten ger stöd med ena handen men motarbetar med den andra. Alltså, samtidigt som man via Jordbruksverket fördelar EU-stödpengar för täckande av en del av kostnaderna för bevarandet av fjällkon, lämnar man direktiv till samma Verk angående tilldelning av mjölkkvot till lantbrukarna som i praktiken innebär att det är nästintill omöjligt att nystarta som mjölkproducent. Och utan nya producenter kan vi inte uppnå det som är så viktigt i bevarandet av en hotad ras, nämligen uppförkning av antalet mjölkkor.

Nytablering av nya produktionsplatser för mjölk motarbetas dessutom av mejeriföreningarna i och med dessas krav på minsta tillåtna mjölmängd vid varje hämtningstillfälle. Sammantagna blir dessa två hinder i det närmaste överstigliga i arbetet med att rädda fjällkon för framtiden.

Med hänvisning till ovanstående vädjar vi därför härmed till Dig:

* att Du måtte ge Jordbruksverket sådana direktiv att en särskild mjölkkvot avsättes för sådana personer som önskar nyetablera sig som mjölkproducenter med hållande av renrasiga fjällkor som dessa definieras i den avelsplan som upprättats av vår förening och som antagits av Jordbruksverket, eller

* att en del av den nationella kvotreserven avsättes till de hondjur av fjällras som av Jordbruksverket godtagits som stödberättigande enligt bestämmelserna för stöd till hotade raser.

Med de bästa hälsningar
e.u.

Patrik Gyllenhammar, ordförande Svensk Fjällrasavel

Notis:

Nya Zeeland satsar på mer Beta-lactoglobulin av B-variant i mjölken!

Svensk Fjällrasavels tjurar är som bekant DNA-testade vad beträffar mjölkproteinerna Kappa-kasein, Beta-lactoglobulin och Beta-kasein. Önskvärda varianter av dessa proteiner är vad man kallar "B-varianten".

Bakgrunden är den att vid osttillverkning så blir ostutbytet större ju mer protein mjölken innehåller och här är det just B-varianten som är den som ger allra bäst ostutbyte och ostkvalitet. Fjällkor är de kor som har bäst egenskaper på detta område.

På Nya Zeeland har man också börjat få upp ögonen för den önskvärda B-varianten vid tillverkning av mjölkpulver. Där avlar man nu på kor som nedärver Beta-lactoglobulin variant B, därför att då fastnar inte mjölkpulvret lika lätt i maskinerna som används vid mjölkpulvertillverkning.

Det ska bli intressant att vara med när mejeriindustrin i Sverige börjar efterfråga och merbetala denna betydligt bättre mjölk kvalitet för osttillverkning. Då kommer våra fjällkor att ligga bra till!

Vi ska återkomma med utförligare artiklar i Fjällkon om detta "krångliga" kapitel senare i år!

Beställ en

**STICKAD
ULLTRÖJA
med fjällkomotiv!**

Tröjan stickas efter beställning av Svensk Fjällrasavels medlem Gunborg Appel. Tröjan finns i S, M och L och den är naturvit med fjällkohuvud i svart. Huvudet är föreningens ordinarie logotype (se sidan 1!)

Pris: 600:-

Beställning sker till:
Svensk Fjällrasavel
Larstorp, 590 33 Borensberg
Tel/Fax 0141-700 82

- Vem är huvudintressent i Ert företag?
- Skattemyndigheten.

*
Man kunde tydligt se att det var en skotsk restaurang. Det var nämligen en gaffel i sockerskålen.

*
Den snålaste skotten i världen är nog den som bröt sig in hos sin granne och gasade ihjäl sig.

FJÄLLKONAMN

Inom fjällrasen finns en hel del namn på kor genom tiderna. Bara genom att titta tillbaka i stamböckerna från åren 1892-1937 så finner man att uppfinningsrikedomen vad gäller namn på kor var stor. Vi ska nu fortsätta att presentera ett 30-tal namn, och denna gång sådana som börjar på bokstaven C.

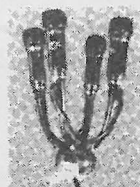
Celia, Celinda, Cissy, Calla, Cassy, Carola, Celina, Ceasaria, Callavera, Carina, Cecilia, Calma, Carmen, Carmelia, Convalja, Cedra, Cederfin, Cederlin, Calabra, Callatea.

UTBETALADE MILJÖSTÖD FÖR 1996

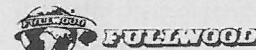
I början av april betalade Jordbruksverket ut 410 miljoner kronor i miljöstöd till 23.700 brukare i landet. Denna summa fördelade sig enligt följande:

- * Miljöstöd för utrotningshotade husdjursraser ca 2 miljoner.
- * Miljöstöd för biologisk mångfald i slätterängar ca 10 miljoner kronor.
- * Miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker ca 186 miljoner kronor.
- * Miljöstöd för natur- och kulturmiljöer ca 198 miljoner kronor.

Q-flow. ♣
Bäst i test.

Lättvikstorgan med kvalitet. Passar alla mjölk anläggningar.

Fråga vår Af eller
SCAN FARM
0500-41 69 00

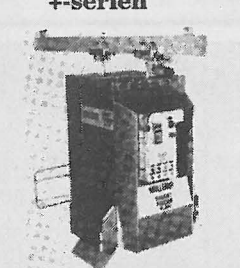
SMART FEEDER ♣

Över 500 använder SMART FEEDERs handdator i Sverige.

Fråga vår Af eller
SCAN FARM
0500-41 69 00

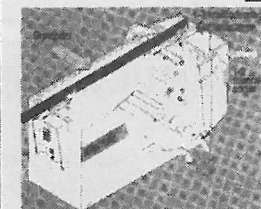
SMART FEEDER ♣
+-serien

Viktstyrd utfodring och handdator (självklart)

Fråga vår Af eller
SCAN FARM
0500-41 69 00

"Fullfoder" ♣
individuellt

Nu kan Du blanda och utfodra blandfoder individuellt med nya SMART FEEDER M2000 IMR®

Fråga vår Af eller
SCAN FARM
0500-41 69 00

Skriv till Fjällkon om Fjällkon i vårt liv!

"- VARFÖR BÖRjade DU MED FJÄLLKOR?"

Ja, den frågan har jag fått många gånger men aldrig riktigt kunnat svara på ordentligt. För ett tag sedan kom jag nog på anledningen; När jag var barn så var jag och min bror ofta hos mormor och morfar och i deras kök hängde det en bonad med fjällkor på.

Det var de finaste kor jag sett och morfar och jag fantiserade ofta om att det skulle vara skojigt att ha en sådan ko. Han hade bara SRB, SLB och några SJB. De var ju alla bra på sitt sätt men de kunde inte mäta sig med fjällkor.

GRANNENS FLYTT

Men åren gick och när jag var 12 år flyttade grannbonden till Jämtland. Han blev då ombedd att skaffa två fjällkor, och det gjorde han. Jag fick dock inget veta förrän han kom hit med dem, och Ni må tro att jag var lycklig när transporten öppnades här hemma på ladugårdsplan och det stod två fjällkor i den!

Korna hette Svana och Diva. Det fanns ingen officiell härstamning på dem, men vad gjorde väl det, vi hade ju i alla fall fjällkor. Idag tycker jag givetvis att det är synd att de inte kollades upp för något hade säkert gått att spåra.

Svana fick bara tjuvar så det släktet finns inte kvar idag, men Diva har jag fortfarande kvar ättlingar efter. Trots att härstamningen inte är något märkvärdigt så betyder ändå den kofamiljen mycket för mig rent känslomässigt.

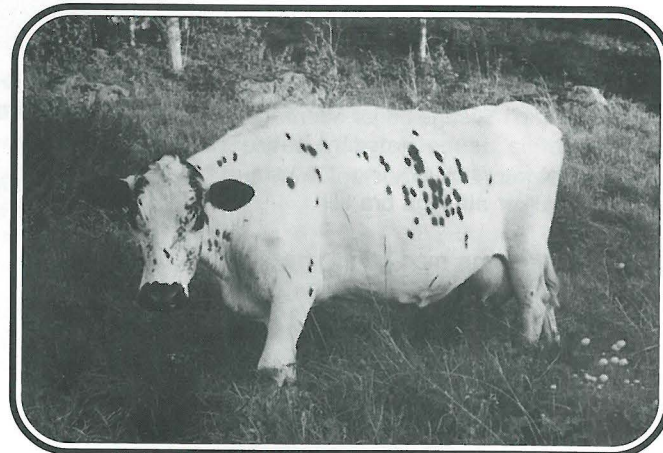
IDAG ÄR HELA BESÄTTNINGEN FJÄLL & SKB

Ja, det var en kort sammanfattning av början på min "fjällkobana". Idag är större delen av besättningen av Fjäll- och SKB-ras och det ångrar jag inte trots att det varit jobbigt några år nu när jag har hållt på att byta ras.

Är det något jag lärt mig så är det att det är nästan omöjligt att flytta på vuxna kor och få dem att fungera i en ny besättning för det blir lätt problem med juver och dräktigheter. De kor jag har idag är nästan alla köpta som kvigor eller födda på gården.

Lev väl och var stolta över Era fjällkor!

Text: Joachim Gustavsson

1 Svana hette den ena kon, men hon fick bara tjurkalvar så det släktet finns ej längre.

Foto: Joachim Gustavsson

STAMBOKFÖRINGSavgifter

Styrelsen för Svensk Fjällrasavel har fastställt följande priser vid stambokföring av fjälldjur:

**Tjur 300 kronor.
Ko 150 kronor
samt 100 kronor/styck för
följande djur som stambokförs vid samma tillfälle.**

Du som har djur att stambokföra ombedes kontakta Göran Lundström på telefon 0913-300 40!

Vill Du Bli Medlem i Svensk Fjällrasavel?

Javisst ska Du bli det! Då får Du den här tidningen 5 gånger om året samt tillgång till annan viktig information som berör våra fjällkor. Sätt in årsavgiften 200 kronor på vårt postgiro 833 53 62-3. Välkommen!

< < 2 Diva var en av Joachims två första kor med fjällrashärstamning.

Foto: Joachim Gustavsson

*Hur kom Du in på "fjällkobanan"?
Skriv till oss och berätta! Kanske har Du något passande foto också?
Skriv till Fjällkon, Larstorp, 590 33 Larstorp. Tack!*

LIVPRISER PÅ FJÄLLRASDJUR!

Priserna på livdjur går alltid upp och ner men följer trots allt övrig konjunktur och lönsamhet inom jordbruket. Det senaste året har det varit nere i en "dalgång" där vi tyvärr fortfarande befinner oss. Med anledning av detta så justerar vi vår prislista på livdjur.

Vi vill dock påpeka att de priser vi anger endast är riktpriiser och inget som någon slaviskt måste följa, men det kan vara bra att ha något att utgå ifrån när djurförsäljning och inköp är aktuellt.

"Våra" snittpriser är också beräknade på bidragsberättigade fjällrasdjur. T.ex. så kan kvigor efter mycket bra mödrar be-

tinga ett högre pris och tvärtom. Det är ju dessutom alltid tillåtet att pruta!

Givetvis kan justeringar göras både uppåt och nedåt beroende på det aktuella djurets härstamning, renrasighet, exteriör och övriga orsaker. (Alla priser är exkl. moms). De äldre kvigor ska vara dräktiga om angivna priser ska gälla. OBS! Hör gärna av Dig till redaktionen om Du har något att berätta om livdjurpriser!

I listan är kalvpriserna ungefär som förut eftersom uppfödningen är som dyrast då.

På de äldre djuren har vi sänkt priserna något. Kvingor bör semineras/betäckas vid vid 15-17 månaders ålder.

Kalv 1 månad gammal.....	1100:-
Kalv 2 månader gammal.....	1300:-
Kalv 4 månader gammal.....	1700:-
Kalv 6 månader gammal.....	2100:-
Kviga 8 månader gammal.....	2500:-
Kviga 10 månader gammal.....	2900:-
Kviga 12 månader gammal.....	3300:-
Kviga 14 månader gammal.....	3900:-
Kviga 16 månader gammal.....	4500:-
Kviga 18 månader gammal.....	5200:-
Kviga 20 månader gammal.....	6000:-
Kviga 22 månader gammal.....	6800:-
Kviga 24 månader gammal.....	7600:-

FJÄLLRESAN

-en reseberättelse

Sommaren 1996 gjorde Goth Bertil Johansson och Birgitta Karlsson en inventeringsresa bland fjällkor och fjällnära kor genom landskapen Dalarna, Härjedalen, Jämtland och Ångermanland. I Fjällkon nr 5 1996 hade vi med del 1 av denna reseberättelse, och här följer nu del 2;

Vi befinner oss hos Hans Salomonsson i Funäsdalen dit vi kom sent onsdag kväll den 31/7. Goth Bertil väcker undertecknad (Birgitta Karlsson) en timme för tidigt på morgonen den 1/8, han har sett fel på klockan. Det är emellertid bra för nu hinner vi åka till Sven Hammars fäbod i Tännaldalen innan han mjölkat färdigt.

SVEN HAMMAR, TÄNNDALEN

Vi kom dit och störde honom i mjölkningen (han handmjölkar) med våra frågor, men han var glad ändå. Sven har 4 kor, 1 kviga, 1 tjur, kalvar, 1 häst, 2 getter, 3 killingar samt 34 får och lamm. Fäboden är mycket vacker och han har 100 ha inhägnat med fårstängsel.

Tjuren Rasmus, 1 år, är mycket intressant för de fjällnära korna. Det är en vacker och snäll tjur. Moderssidan är bara gammal fjällstam, ingen semintjur finns bakom i leden. Fadern är en ljus tjur från Hans Salomonsson, alltså en fjällnära tjur. Moderslinjen har funnits här sedan 1930-talet då Sven kan gå tillbaka till en ko som hette Nätta.

Generationsintervallerna är långa, det måste betyda friska djur. Sköna, som modern till Rasmus heter, är född 1982. Hennes mor var född 1966, mormor 1951, mormors mor på 1940-talet och mormors mormor på 1930-talet.

Under sin tid har Sven haft tjuvar från sin egna besättning, men ibland har han lånat av grannar och även bytt tjurkalvar i grannbyar, men alltid av den gamla stammen. Sven har också använt semin på en del kor och det har varit rena fjälltjuvar så en del av korna har inslag av semintjuvar.

1934 började han som vallpojke. Då hade de en ko, nyss nämnda Nätta, en kortbent kraftig ko. Exteriören hos denna kostam har varit tämligen lika hela tiden under de 60 års tid som Sven haft att göra med djuren. När vi senare åker härifrån tänker man på och hoppas att detta gamla kosläkte ska få fortsätta och leva vidare i många generationer.

HANS SALOMONSSON, VIVALLENS FÄBOD

Nästa besök blir hos Hans Salomonsson i Vivallens fäbod strax ovanför Funäsdalen. Vi befinner oss 660 m.ö.h. Från början har alla fäbodlar i Vivallens område legat tillsammans men de har sedan skiftats ut.

Några hundra meter därifrån har man gjort arkeologiska utgrävningar och funnit ett gravfält från vikingatiden, man trodde att det var rester efter en svensk handelskoloni. Senare har man funnit att det var ett samiskt gravfält.

Tidigare trodde man inte att samerna fanns så långt söderut vid den tiden. Den framväxande nationalismen och ökade krav på rätt till land och vatten hade bestämt att så var fallet. Allt visar istället att det är samiska

Detta är Sixten Thors fäbod Älgåsvallen i Vemdalen intill Näsvalen. I bakgrunden Hovdefjället.

gravar. Sättet att begrava de döda, gravgångarna och de senare funna boplatzlämningarna säger att det är boplatser av samisk vikingatida typ. En del av föremålen är från så sen tid som 1100-tal. Så sena förkristna gravar nära pilgrimsvägarna till Nidanos där St. Olofs-kulten blomstrade redan på 1000-talets mitt, stärker tolkningen att det är samer som bott där.

Vivallen består av flera fäbodvallar, men den enda som fortfarande är i drift är den som Hans Salomonsson äger. Här finns 5 kor, 5 kalvar, 1 tjur, 2 kvigor, 14 getter, 14 får och en nordsvensk häst. Systerdottern Maria mjölkar korna för hand, en härlig tjej med så god hand om djuren att det är en fröjd att se. Hoppas bara att hon får uppbackning att fortsätta med jordbruket så småningom! > >

Kor vid Mälens fäbod i Klövsjö hos Christer Morlind och Maud Peeker.

GETVALLENS FÄBOD, FUNÄSDALEN

Vi fortsätter från Hans till Getvallens fäbod i Funäsdalen där vi träffar Anna-Märta och John Norberg. Nästa år blir det 80:e året för Anna-Märta som hon tillbringar i fäboden. Hon trivs så bra där och vi får se gamla foton tagna från Getvallen.

I maj 1996 slaktades gamla Majros, 25 år. Man tog fram åldern på henne genom ett dagbarn som man haft när Majros var kalv. Idag har man 2 kor, Stjärnros 17 år och Fjälla 12 år gamla, vilka har anor på modernet från Hede. Vi lämnar ett nöjt och trevligt par efter kaffet och fortsätter vidare på vår resa.

ALF VAGENIUS, FLON BRUKSVALLARNA

Här finns 2 kor, 12 getter, 8 killingar och 2 bockar. På 1950-talet tog fadern hem en ko från Norge. Man kallar dessa kor för Röroskor när man talar om dem i Funäsdalen. Denna ko som fadern tog in hette Dana och Alf har en kviga efter henne som ska kalva och kalvens far är den sista efter Danasläktet. Sven Hammar har haft en tjur härifrån tidigare som var av Danasläktet och finns i någon av hans djur. Alf Vagenius har även flyttat hit en getladugård från Funäsdalen (från 1865) och bygger ett getmejeri.

SIXTEN THOOR, ÄLGÅSVALLEN

Nu anländer vi till Sixten Thoor i Älgåsvallen. Fäboden ligger mycket vackert med stora fjäll i bakgrunden en bit från Vemdalen. Sixten berättar att han 1969 var hit och stod och fantiserade om att ha en fäbod här. På platsen fanns en flottarkoja. Han fick köpa marken och flyttade hit fähuset från Vemdalen och kom på så sätt hit sommaren 1969 med djuren.

Sixten flyttade hit de små husen från Näsvalen inte så långt härifrån, bröt upp mark och byggde väg. Elström fick han omkring 1990. Man kan nästan se honom stå där och drömma om att anlägga en fäbodvall, för här är vackert, och storslaget är rätta namnet för naturen.

Fäbodstugan är så trevligt inredd och han trivs här. Det lyser lång väg av ombonat och trevligt med pelargonier i fönstret. Sixten har 7 fina kor, 2 kvigor och 6 kalvar. Tjuren gick till slakt på försommaren. Det regnade när vi kom hit, så korna var lite blöta när Sixten tog in dem. Där fanns en liten fin ko som heter Pia vilken kom från Oviken. Hon var speciellt vacker och mjölkade dessutom bra enligt Sixten.

Hemgården ligger i Vemdalen där föräldrarna startade jordbruk 1937, och han berättar att hans mormor var permanent boende fjällbonde och levde i väglöst land tills väg byggdes.

JOHN-ARNE THYSELIUS, UTSJÖN

Nästa anhalt blev hos John-Arne Thyseius, Utsjön, Börtnan utanför Åsarna. Här finns 8 kor, 21 ungdjur och 4 hästar. Vi fick ej se korna då de var utlånade till en fäbod med mycket turister där det behövdes mycket mjölk. John-Arne har gården efter morföräldrarna och där finns allt antecknat i almanackan sedan 1902. Vi hoppas att få uppgifter av honom om korna senare.

MOT KLÖVSJÖ

Vi besökte Christer Morlind och Maud Peeker i deras fäbod Mälens. De har en fjällnära besättning som Christers föräldrar haft och som efter modern Gölin Morlinds bortgång övertogs av Christer och Maud. Det var roligt att se dessa djur som jag tidigare bara hört talas om. Här finns 5 kor, ungdjur och kalvar.

Efter fotografering åkte vi förbi och hälsade på hos Birgit och Mats Olofsson i Mårten Jönsbuan innan vi for vidare mot Åsarna och så småningom hemåt mot Falköping där jag, Birgitta, bor.

Text & Foto: Birgitta Karlsson, Goth Bertil Johansson

Viktigt att veta när det gäller NÖDSLAKT

Den 1 januari trädde nya regler i kraft avseende nödslakt av djur. Sammanfattningsvis så gäller följande:

Veterinärintyg, ej äldre än 24 timmar, erfordras alltid utom:

- * när djuret intransporteras levande till slakteri när besiktningsveterinär finns tillgänglig och utan dröjsmål kan besiktiga djuret.
- * när ett friskt djur drabbas av olycksfall där avlivning av djurskyddsskäl måste ske snarast möjligt. Observera att även dessa djur måste avlivas av behörig slaktpersonal för att köttet ska kunna godkännas.

Tänk även på att djurskyddet inte får glömmas bort. Ett djur som lider kraftigt ska avlivas oavsett om köttet kan tas tillvara eller ej. Ett djur som inte är lämpligt att transportera ska avlivas på gården.

- Det var väldigt vad dina svin är magra Elon. Är Du inte rädd att de ska ta sig ut genom staketet?
- Det är ingen fara. Jag har slagit knut på svansen på dom!

- *
Hört på Historiska Muséet:
- Vad är det här för ett kranium?
- Det är en gammal viking.
- Och vad är det här lilla kraniet då?
- Det är vikingen som liten....

- *
- Men Elsa lilla, inte ska du väl städa på mors dag, säger den alltid lika omtänksamme äkta mannen. Låt det vara till imorgon.....

Välkommen som medlem hos Svensk Fjällrasavel!

Genom Ditt medlemskap stöttar Du den enda föreningen som verkar för en renrasig avel med våra fjällkor!

Den här tidningen FJÄLLKON som Du just nu läser utkommer med 5 nummer/år. Den ingår i medlemskapet som kostar 200 SEK/år. Dessutom får Du kostnadsfri rådgivning i avelsfrågor och annat samt tillgång till vår livdjursförmedling, möjlighet att åka på någon av de sammankomster vi anordnar och mycket mera.

Vill Du bli medlem så sätt in 200 kronor på Svensk Fjällrasavels postgiro 833 53 62-3 så får Du tidningen hemsänd till Dig i fortsättningen. Nästa nummer utkommer i slutet av juni.

NYTT FRÅN SVENSK FJÄLLRASAVEL!

Gruppavelssystemet:

Svensk Fjällrasavel har nu tagit fram en katalog som berättar om hur Du bör seminera Dina fjälldjur, dvs vilka tjurar som ska användas till kor och kvigor för att deras avkomma ska bli så värdefull som möjligt ur avelssynpunkt.

För att fjällrasens fortsatta utveckling ska bli så riktigt som möjligt så är det önskvärt att alla djurägare tar till sig råden i den framtagna katalogen. Därför vill vi att Du som har kor och kvigor med fjällras-härstamning, läser igenom denna katalog samt om möjligt deltar i vårt föreslagna avelsarbete.

Katalogen *Gruppavelssystemet* har skickats ut till alla medlemmar som betalat in medlemsavgift för 1997 och på inbetalningskortet angivit att de har fjälldjur! OBS! Du som inte angivit att Du har djur, men ändå vill ha denna katalog måste själv beställa den hos Svensk Fjällrasavel. Adressen är: Svensk Fjällrasavel, Larstorp, 590 33 Borensberg. OBS! Katalogen är helt gratis!

Tjurboken/Tjurkatalog:

Snart är vår nya, fina tjurbok (tjurkatalog) färdig att skickas ut. I tjurboken finns alla uppgifter om de fjälltjurar som finns idag och används inom semin, men även om sådana som använts de senaste årtiondena.

Alla tjurar med ren fjällrashärstamning (minst 87,5%) finns med i tjurboken, de flesta med foto. Både Svensk Avels tjurar samt "våra egna" fjälltjurar och genbankstjurar finns med. Denna tjurbok är alltså mycket värdefull för Dig som är intresserad av avelsarbetet med fjällrasen!

Tjurboken är utplagd som en pärm (typ den gröna "Koboken") med kraftiga blad, ett för varje tjur. På så sätt kan vi lätt hålla den aktuell genom att kontinuerligt skicka ut nya blad så fort nya fjälltjurar kommer fram.

Tjurboken förhandsbeställes hos Svensk Fjällrasavels expedition genom att ringa eller faxa på telefonnummer 0141-700 82, eller skicka ett vykort eller brev under adress Svensk Fjällrasavel, Larstorp, 590 33 Borensberg.

OBS! Tjurboken kostar 50:-, vilket faktureras Dig i samband med att vi skickar den till Dig. (OBS! De tjurblad som kontinuerligt kommer att skickas ut då nya tjurar släpps ut är kostnadsfria).

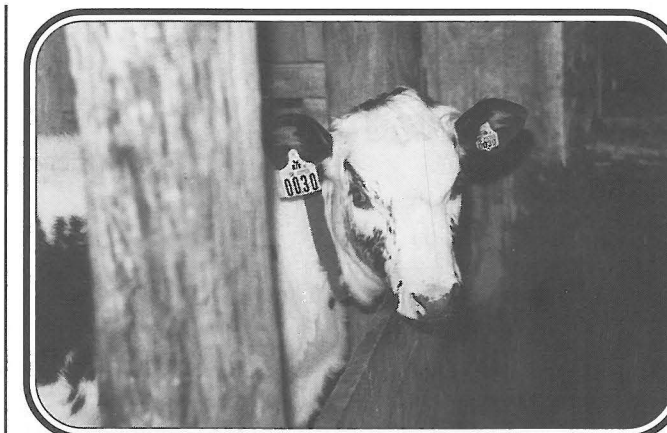
Fortsättningen på En Sann Solskenshistoria!

Hej! Här har Ni mig igen! Nu har jag blivit stor och väger ca 75 kg, och matte orkar inte lyfta mig längre. (Det stod lite om mig i Fjällkon nr 4/96). Jag är nu ca 9 månader om vi nu ska räkna juli -96 som födelsemånad då jag föddes alltför tidigt.

Min veterinär har varit här och undersökt mig. Allt var bra. Inga fel på lungorna. Ingen förkylning osv. Vill Ni veta mina mått? Jo Ni, de är numera ca 95 cm hög och 135 cm lång. Matte sade att det var svårt att mäta (jag har lite svårt att stå stilla).

Maten består av hö, melass och kraftfoder (fick mjölk ända fram till januari). Jag har en kompis som heter Qarmen. Hon är född på min tänkta födelsedag, alltså i rätt tid. Vi följer varandra i vikt och utveckling, det Ni!

Jag skickar med ett kort av mig som Ni kan se här till höger. Matte har lovat att skriva till Er när jag fyller ett år, så vi kanske hörs då. Hälsningar från Lilla Lo och matte Gunborg Appel!

Lilla Lo skrev vi om i Fjällkon nr 4/96. Hon har nu vuxit till sig och har det bra hemma i ladugården i Damshöjden, Hällefors.

BVD hos kor & kalvar

Med anledning av att många är lite osäkra på det här med BVD hos nötkreatur så ska vi här helt kort ta upp några viktiga och intressanta frågor. Generellt sett så sjunker antalet djur som har BVD i landet, men ännu finns många smittade och smittbärare. Flera besättningar är ej heller ännu med i det BVD-bekämpningsprogram som finns.

Målet med ett bekämpningsprogram är att skydda fria besättningar samt att förhindra spridning av viruset. BVD betyder Bovint Virus Diarré, men då det är ett virus så heter det egentligen BVDV, dvs Bovint Virus Diarré Virus, och det är dessutom mycket närbesläktat med BDV hos får (= Border Disease Virus).

Då många djurägare har både nötkreatur och får så bör man vara uppmärksam på sambanden mellan dessa virus hos de två djurslagen. Tittar man på BVD hos nötkreatur så kan man säga att det är nötkreaturen som är "farliga" för fåren, men trots detta så bör man inte ha får eller ta in får på sin gård om fåren inte har känd BDV-status, oavsett om nötbosättningen är friförklarad eller inte. Ska Du köpa in djur av endera djurslaget så se till att det är friförklarade djur! Kontakta alltid Din veterinär om Du är osäker.

Ett får som utsätts för BDV-infektion har ungefär samma sjukdomsförlopp som ett nötkreatur med BVD. Oftast förlöper sjukdomen utan symptom. Får eller kor som blir smittade i början av dräktigheten riskerar att föda en avkomma som endast lever en kort tid. Lammet eller kalven är svag vid födseln och ser allmänt

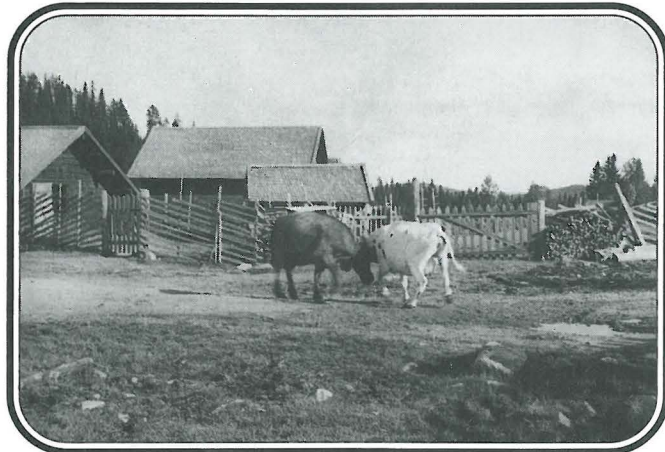
hängiga ut. Andra kan överleva en tid men kan sedan sakta börja tyna bort p.g.a. diarréer och andra infektioner. Om de trots allt överlever och blir dräktiga så föder de i sin tur alltid lamm eller kalvar som blir kroniska smittbärare och som smittar ner alla djur i sin omgivning.

En liten ordlista:

Virus	- smittämne, virus negativ = BVDV kan inte påvisas hos djuret. virus positiv = BVDV kan påvisas hos djuret.
Antikroppar	- bildas av djurets immunsystem som försvar mot smittämnet.
Smittbärare Kronisk smittbärare	- Djur som bär på viruset och kan föra det vidare. - Djur som i fosterlivets fyra första månader varit utsatt för smittämnet. Djuret har ingen förmåga att bilda antikroppar. Djuret föds med virus och utan antikroppar. Smittsamma hela livet.
Djur med pågående BVD-infektion	- Djuret har nyligen smittats med BVD-virus och kan föra smittan vidare tills de själva blivit friska och utvecklat immunitet vilket tar ca 3 veckor.
BVD-fri	- Besättning testad enligt BVD-programmets regler och med anledning av dessa prover är officiellt friförklarad.
BVD-testad	- Enskilt djur testat med avseende på BVD vid något tillfälle.

Sammanfattning: Lennart Rosén
(Källa: Skara Semins BVD-Bulletin)

På Bergsätra fäbod 1950 & Så här utfodrar jag idag.....

En fjällko och en rödkulla bråkar med varandra på Bergsätra fäbod 1950.

Siv Andersson (undertecknads mor) gosar med en rödkullekvinga. Fjällkvingekalven tittar efter sin mamma som kommer hem från skogen.

Siv Andersson har just gett kalven kärnmjök till "middag". Observera färgteckningen på kalven som är renrasig fjäll. Som synes på bilderna så fanns det inte bara helvita fjällrasdjur på 1950-talet.

Två fjällkalvar i Nötgården på Bergsätra fäbod sommaren 1950. Denna fäbod lever än idag och det har funnits djur här sedan 1800-talet!

TACK MARGARETA HOLMGREN.....

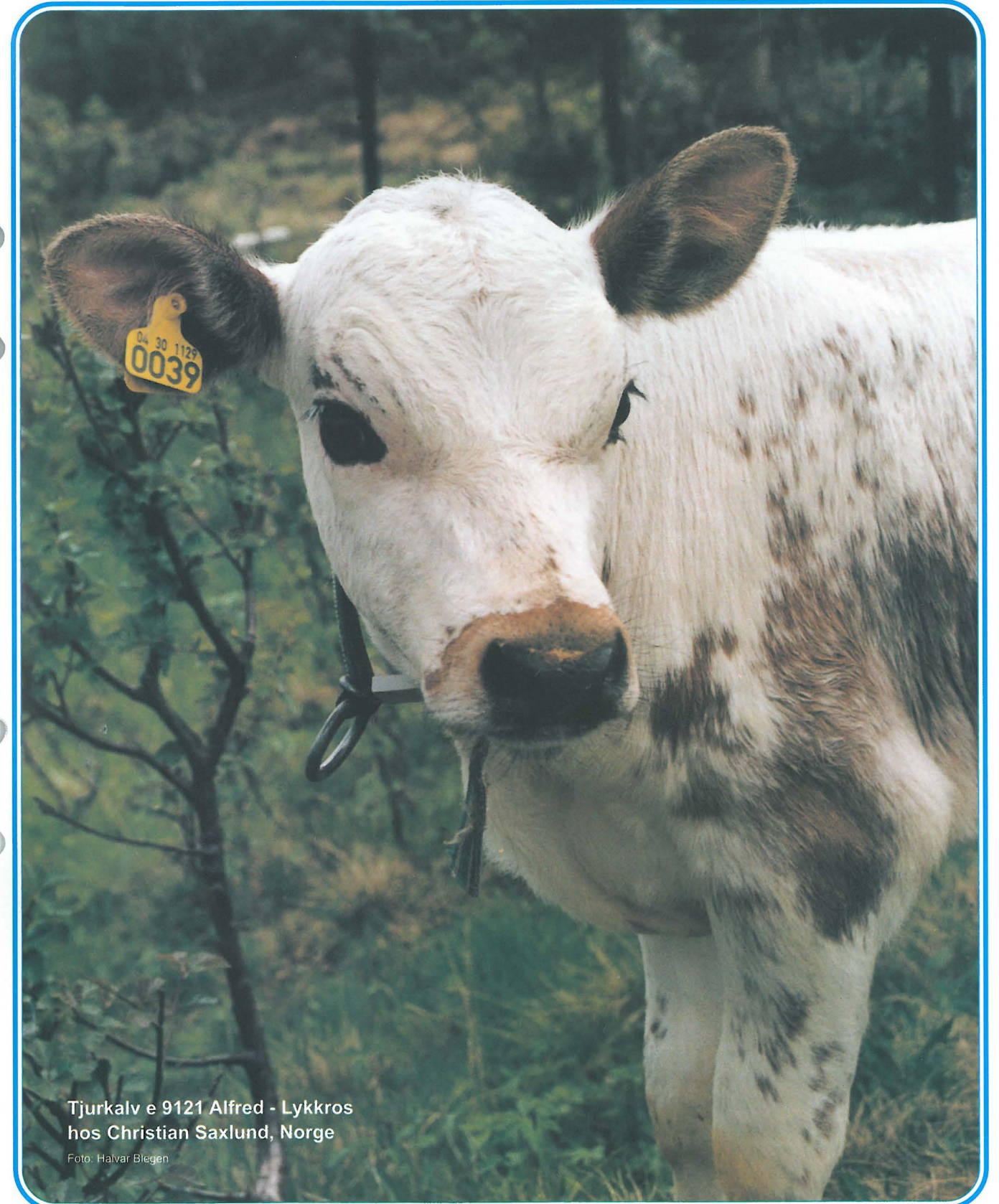
.....för Ditt tips i Fjällkon nr 5/96 om utfodring. Jag själv tror att det inte spelar någon roll hur fjällkorna ser ut (helsvarta, helvita osv.) bara de är trevliga, mjölkar bra och är allmänt "pratiga" som fjällkor är.

Margareta efterlyste foderstater för fjällkor och här kommer min:

2 kg spannmål/dag (egen odlad havre). 1 kg koncentrat/dag (MjökTopp). 0,8 kg sojamjöl/dag. 2,8 kg betför/dag. Dessa kraftfodergivor delas upp i 3 givor/dag. Sedan får kon hö 2 gånger/dag och ensilage 1 gång/dag plus ca 2 dl mineralfoder (Alboga trean). På denna utfodring mjölkar hon 25-26 kg/dag på sin andra laktation. På 1 år och 5 månader i kontroll har hon mjölkat 7249 kg.

Text & Bildinsändare: Peter Andersson, Lima.

Min favoritbild!

Tjurkalv e 9121 Alfred - Lykkros hos Christian Saxlund, Norge

Foto: Halvar Blegen